Poštnina plačana v gotovini.

Leto XI., št. 25 („JUTRO" št. 151 a) Ljubljana, ponedeljek 30. junija 1941-XIX Cena 70 cent.

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Šelenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.

ZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima

Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja mesečno L 2.50. — Za inozemstvo L 4.—.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Srdite borbe na vsej 2.400 km dolgi fronti

Največja bitka tankov vseh časov

Nemška ofenziva zavzema vedno večji obseg — V odseku okrog Lucka sodeluje v borbi nad 4.000 tankov — Vedno hujši pritisk na finskem odseku

Berlin, 29. jun. d. Kakor javljajo vojni poročevalci nemških listov, se razvijajo na vsej 2.400 km dolgi fronti od Belega do Črnega morja srdite borbe, ki zavzemajo spričo angažiranja vedno novih sil čim dalje večji obseg. V borbah sodelujejo vse vrste orožja.

Posebno značilno za razvoj borb je izredno številno letalstvo in ogromno število tankov, od lahkih do najtežjih. Na področju okrog Baranovičev in Lucka se bije največja bitka tankov, kar jih pomni vojna zgodovina. V tej borbi sodeluje na obeh straneh najmanj 4000 tankov ter ogromno število topništva. Izid te bitke, ki traja že tri dni, utegne postati odločilnega pomena za ves nadaljnji razvoj položaja na vzhodni fronti.

Tudi na severnem odseku, koder prodirajo nemške čete iz Litve, se vodijo srditi boji. Nič manjšega pomena so borbe, ki besne ob Karpatih in ob Prutu.

Sovjetske čete nudijo srdit odpor, vendar pa ne morejo odoleti silnemu zaletu in svojevrstni strateški organizaciji zavezniških armad, ki polagoma, a neizprosno napredujejo.

Podrobnosti vseh teh borb bodo objavljene v primernem trenutku v poročilu vrhovnega poveljstva nemških oboroženih sil.

Berlin, 29. jun. s. **Poslednja poročila DNB kažejo, da so se Rusi prodirajoči nemški vojski na raznih točkah fronte hudo uprli. Posamezni osamljeni sovražni oddelki, sestavljeni večinoma iz Mongolov, so pripravili celo vrsto zased in skrivališč. Posebno težavne so bile operacije na področju velikih utrdb, ki so bile zgrajene po najmodernejših tehničnih vidikih in ki so bile celo jačje od Maginotove linije.**

Berlin, 29. jun. s. **V svojih komentarjih o včerajšnjem nemškem službenem vojnem poročilu listi še enkrat opzarjajo na rezerviranost nemškega vrhovnega poveljstva. Razlogi za to so popolnoma razumljivi. Predvsem je treba sovražnemu poveljstvu preprečiti, da bi si bilo docela na jasnem o položaju, ki je pač prav malo ugoden za sovjetsko vojsko. To je potrdilo tudi včerajšnje rusko vojno poročilo, ki priznava, da so bili Sovjeti prisiljeni k umiku na severnem odseku. Če torej Rusi priznavajo svoj umik in morajo organizirati obrambo na novih postojankah, pomeni to, da so nemške vojne sile že v prvi fazi svojih operacij dosegle važne uspehe.**

Stockholm, 29. jun. d. **Po informacijah švedskih listov se borbe na vzhodni fronti nadaljujejo z naraščajočo srditostjo, vendar doslej še ni videti odločitve. Kakor poroča vojaški dopisnik lista »Dagens Nyheter«, se na področju Lucka bije največja bitka tankov in drugih motoriziranih sredstev, kar jih pozna vojna zgodovina. Po nekaterih informacijah sodeluje v tej bitki na nemški in sovjetski strani nad 4000 tankov. Informatorji nekaterih drugih švedskih listov navajajo še večje številke. Navzlic ogorčenemu sovjetskemu odporu pa ni verjetno, da bi Sovjeti mogli nemški pritisk dalje časa vzdržati.**

Severno od vojnega sektorja pri Lucku Nemci nadaljujejo ofenzivo v smeri na Minsk, vendar je tempo te ofenzive zaradi neprestanih sovjetskih protinapadov nekoliko zastal. Nemško letalstvo neprestano bombardira sovjetsko frontno zaledje ter s tem onemogoča ojačenje sovjetskih pozicij z novimi rezervami.

Na skrajnem severnem frontnem sektorju se po informacijah švedskega tiska vse bolj občuti nemški pritisk s polarnih predelov Norveške proti železnici Murmansk-Leningrad. Nemške čete, ki so bile prepuščene preko Švedske in Norveške, pritiskajo preko severne Finske proti jugu ter ogrožajo sovjetske postojanke tudi že na osrednjem delu finsko-sovjetske meje.

Vojaški dopisnik lista »Dagens Nyheter« poroča, da so se finske čete izkrcale včeraj na Alandskih otkih, ob jugozapadni finski obali. Kakor znano, so bili ti otoki doslej demilitarizirani. Nemško letalstvo neprestano napada sovjetske ladje ob Baltiku, v prvi vrsti ob obali Letonske.

Na južnem delu vzhodne fronte se bijejo ogorčene borbe okrog Lvova. Sovjetske čete so tu še zmerom v zelo težavnem položaju, ker so jih nemške čete z boka pritisnile proti Karpatom.

Poročila ameriških listov

New York, 29. jun. d. Sobotni ameriški listi v svojih večernih izdajah kažejo spet nekoliko več optimizma glede izgledov za uspešnost sovjetske obrambe kakor pa včeraj. Tako na primer poročajo nekateri listi pod velikimi naslovi očitno iz ruskih virov dobljene vesti, da se je Sovjetom posrečilo zlomiti in ustaviti nemški prodor proti Minsku. Te informacije vedo celo povedati, da so Sovjeti pri tej priliki uničili šest nemških polkov ter neko nemško tankovsko brigado. Nadalje poročajo ameriški listi, da so na južnem frontnem odseku na reki Prut Sovjeti odbili napad šestih polkov nemške pehote. Veliko pozornost posvečajo ameriški listi v snočnjih izdajah tudi stališču, ki ga je zavzela v uvodniku včerajšnja moskovska »Pravda«. »Pravda« namreč piše, da je za zmerom minil čas cenenih nemških uspehov ter da je sedaj napočil čas povračila. Ameriški listi nadalje objavljajo tudi iz nemškega vira vest, da je bila v osrednji Poljski uničena ena cela sovjetska divizija. Seveda pa ameriški listi objavljajo to vest šele na drugem mestu.

Berlin, 29. jun. s. **V borbah na vzhodni fronti se je posebno odlikoval neki polk protiletalskega topništva. 26. junija zjutraj je polk uničil 30 sovražnih težkih oklopnih vozov in sestrelil 18 sovražnih letal.**

Rumunsko vojno poročilo

Bukarešta, 29. jun. s. Glavni stan nemško-rumunskega poveljstva na moldavski fronti je snoči objavil naslednjo 3. vojno poročilo:

Borba proti sovjetskim silam se nadaljuje na vsem področju od bukovinskih gora do morja. Nemške in rumunske čete so povsod dovršile naloge, ki so jim bile odrejene. Vsi poskusi sovražnika, da bi prešel v protinapad, so se izjalovili. V dunavski delti so operacije v teku.

Nemška in rumunska letala so še nadalje napadala sovražnika in ščitila čete na kopnem ter so uveljavila svojo premoč nad sovražnikom.

Sovražnik je bombardiral več krajev na področju med Jasijem, Busauom in Galacom ter Konstanco. Z bombami je bombardiral civilno prebivalstvo in ga obstreljeval s strojnicami, a pri tem ni dosegel nikakega posebnega uspeha. 26. junija je trem sovražnim letalom prvič uspelo odvreči nekaj bomb na področje prestolnice. Večje škode ni bilo. Dve letali sta bili takoj sestreljeni od lovcev.

V zadnjih dneh je bilo uničenih ali sestreljenih v letalskih spopadih skupno okrog 130 sovjetskih letal. Od teh sta sestrelili 32 nemško in rumunsko letalstvo ter protiletalsko topništvo. Na nemški in rumunski strani znašajo izgube tri aparate.

Dne 26. junija sta se dva sovjetska rušilca pojavila pred Konstanco. Rušilec »Moskva« je bil potopljen, drugi je bil, kakor vse kaže, poškodovan.

Sovražnik je spustil padalce na nekaj točk rumunskega ozemlja. Večinoma so bili ujeti.

Bukarešta, 29. jun. s. Iz Konstance je prispelo včeraj v Bukarešto 60 ruskih mornarjev, ki so se rešili z rušilca »Moskve«, ki je bil 26. junija zjutraj potopljen pred Konstanco. Rumunske pomorske oblasti so ugotovile, da je ta 2895-tonska ladja skušala prodreti skozi minska polja pred Konstanco in obstreljevati luko in mesto. »Moskvo« je spremljal še neki drugi rušilec. Ladja je zadela na mino in se je potopila v nekaj minutah. Drugo ladjo pa je obalno topništvo pričelo ostro obstreljevati in jo je prisililo, da se je umaknila. Oddaljevala pa se je z zmanjšano brzino, zaradi česar sodijo, da je bilo poškodovana.

Madžarsko vojno poročilo

Budimpešta, 29. jun. s. Glavni stan madžarske vojske je objavil naslednje poročilo:

Dne 27. junija so sovjetski letalci bombardirali Nagy Banyo in Talaborfalvo. Nikjer ni bilo pomembnejše škode. Na raznih točkah meje je prišlo do manjših spopadov med madžarskimi in sovjetskimi četami. Naše čete, ki zasledujejo umikajočega se sovražnika, so na več točkah prekoračile mejo.

Novi uspehi letalskih sil

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil dne 29. junija naslednje 389. službeno vojno poročilo:

V noči na 28. je naše letalstvo bombardiralo letalska oporišča in pristaniške naprave v La Valietti na Malti.

Neko angleško letalo, ki je bombardiralo otok Lampeduso, je bilo sestreljeno od protiletalske obrambe Kr. Mornarice.

V severni Afriki so nemška letala napadla in uničila angleška motorizirana vozila na področju med Sidi el Baranijem in Sollumom.

Sovražna letala so napadla Bengasi in neki kraj v Sirti.

V vzhodni Afriki se položaj ni izpremenil.

Z bojišča, 29. junija. s. Pri izvidniškem poletu med Malto so italijanska lovska letala prešla v stik s skupino sovražnih lovcev. Prišlo je do kratkega spopada, v katerem so bila sestreljena štiri sovražna letala, ki so se vsa še v zraku vnela. Zadeti sta bili še nadaljni dve letali in je verjetno, da sta padli v morje. Eden izmed pilotov se je s padalom pognal iz poškodovanega letala. Bil je ujet.

Berlin, 29. jun. s. V noči na 29. junij so nemški bombniki znova napadli pomorsko oporišče Aleksandrijo. Napad je imel velik učinek. Zadeta je bila vrsta vojaških naprav v tamkajšnjem pristanišču.

Bilanca dosedanjih nemških uspehov

Nemške čete so doslej zavzele Brest Litevski, Grodno, Vilno in Kovno ter se približujejo Lvovu — V krvavih borbah je bilo doslej uničenih 2582 letal, 1247 tankov, 4 rušilci, 3 podmornice in 1 torpedni čoln, zaplenjenih pa 415 tankov in 192 topov ter več sto motornih vozil — 2 armiji obkoljeni vzhodno od Bjalistoka

Berlin, 29. jun. d. Iz glavnega stana Voditelja je objavilo vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil naslednja posebna poročila:

V svrho obrambe pred nevarnostjo, ki je grozila na vhodu, je nemška vojska dne 22. junija ob 3. zjutraj udarila na nadmočne sovražne čete. Letalski oddelki so se že v mraku vrgli na številčno nadmočnega sovražnika. Že 22. junija se je pokazala nadmoč našega letalstva, ki je zadalo sovjetskemu letalstvu uničujoč udarec. Samo v zraku je bilo sestreljenih 322 sovjetskih letal, deloma od naših lovcev, deloma pa od protiletalskega topništva. Skupno z letali, ki so bila uničena na tleh, je izgubil sovražnik do večera 22. junija 1.811 letal, dočim so znašale nemške izgube tega dne vsega samo 35 letal.

Vzhodna nemška armada je 22. junija na široki fronti prekoračila mejo ter udarila sredi med rusko armado. Močne utrdbe na meji so bile deloma že prvi dan zavzete. Vsi sovjetski protinapadi so se zlomili z največjimi izgubami. V teh bojih je imelo letalstvo velike zasluge.

Dne 23. junija je izvršilo sovražno letalstvo protinapad proti našim kolonam. V teh borbah pa so ostali naši vojaki zmagovalci. Vsi sovražni poizkusi so bili zavrnjeni in so se zlomili deloma v krvavih borbah. Trdnjava Grodno je bila napadena in zavzeta po hudih borbah. Sovražno letalstvo je imelo tega dne največje izgube. Izgube številčno nadmočnega sovjetskega letalstva so se povišale dne 23. junija do večera na 2.582 aparatov.

Z uporabo najtežjega topništva smo napadli trdnjavo Brest Litevski, ki je prešla v naše roke. Kot zadnje oporišče sovražnika so naše čete 24. junija v jurišu zavzele citadelo. Naš pohod je dosegel Vilno in Kovno. Obe mesti sta bili še istega dne zavzeti.

Da bi zadržala naše prodiranje, je poskusila sovjetska armada z neštevilnimi oklopnimi vozili napasti naše divizije in prekiniti zveze z zaledjem. Toda nemški oklopni oddelki skupno z ostalimi obrambnimi oddelki so se prebili. Pri tem jih je uspešno podpiralo topništvo in letalstvo. Tudi novi sovjetski tanki-velikani niso dorasli junaštvu nemškega vojaka in nemškemu orožju. Po prvih 4 dneh je bilo uničenih 1200 sovjetskih tankov po naših četah, 97 pa od letalstva.

26. junija so naše čete po drznem prodoru v Baltskem prostoru dosegle reko Duno. Reko so na več krajih prekoračile. Mesto Dvinsk je prišlo v naše roke. Vsi poizkusi sovražnika, da bi to naše prodiranje z obupnimi protinapadi preprečil, so se razbili na junaštvu nemškega vojaka.

Nadvodne in podvodne sile mornarice so izvršile proti sovjetski mornarici številne drzne podvige. V Vzhodnem morju je bil z minami potopljen ruski rušilec, sovjetska križarka »Maksim Gorki« pa hudo poškodovana. Nemška podmornica je uničila 2 sovjetski podmornici. Nemški brzi čolni so potopili 2 sovražna rušilca, 1 torpedni čoln in 1 podmornico. Poskus dveh sovjetskih rušilcev, da bi napadla luko Konstanco, je bil preprečen od obalnih baterij. Po kratkem obstreljevanju je eden izmed sovražnih rušilcev zletel v zrak, drugi pa je pobegnil.

Po dvodnevnem trajanju so naši oklopni oddelki 26. junija severno od Kovna zmagovito zaključili silovito bitko. Več divizij sovražnika je bilo obkoljenih in uničenih. Nad 200 sovjetskih tankov, med njimi 29 največjih, nad 150 topov in več sto motornih vozil je postalo naš plen.

Srdita bitka se je razvila južno od Pritješkega močvirja. V vztrajnih napadih smo zavzeli zapadno od Lvova najmočnejše in najmodernejše utrdbe. Naše čete so sedaj v zmagovitem pohodu na Lvov. Severno od tod prodira nemška oklopna divizija proti vzhodu. Kakor na drugih odsekih, je tudi tu naše letalstvo z izvidniškimi akcijami in junaškim posegom v borbe proti vedno novim sovražnim silam pripomoglo k zmagovitemu pohodu naše vojske. Krvave izgube sovražnika so ogromne. Številni tanki so uničeni. Samo v borbah za Dubno je bilo zaplenjenih 215 tankov in mnogo topov, med njimi 42 najtežjih.

V teku nadaljnjih prodornih operacij v prostoru vzhodno od Bjalistoka sta bili dve sovjetski armiji od vseh strani obkoljeni. Kljub ponovnim poskusom, da bi v zadnjih dneh prebile obroč, so bile sovjetske sile od nemške vojske vedno bolj obkoljene. V nekaj dneh bodo ali kapitulirale ali pa bodo uničene. S tem bo zapečatena usoda številnih sovjetskih divizij, ki so bile določene za glavni udarec proti Nemčiji. Pehotne divizije vojske in napadalni oddelki so glavni nositelji borbe na kopnem na tem področju. V silovitih napadih jim je letalstvo v nenadomestno pomoč.

Berlin, 29. junija. d. Nemško Vrhovno poveljstvo je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

O dosedanjem poteku operacij na vzhodu bo nemški narod obveščen v teku današnjega dne z vrstjo posebnih poročil.

Na Atlantiku so podmornice napadle konvoje in posamezne sovražne ladje, zavarovane po številnih rušilcih in letalih. Potopile so petrolejsko ladjo in 7 tovornih parnikov, s skupno 46.700 tonami ter torpedirale eno petrolejsko in dve tovorni ladji, s skupno 25.000 tonami. Računati je s popolnim uničenjem teh ladij. Tako so nemške podmornice s tem udarcem uničile 71.700 ton sovražnega brodovja.

V vodah okrog Anglije so potopila bojna letala v pretekli noči 3 tovorne ladje in 1 ribiški čoln, s skupno 14.800 tonami.

Nadaljnji nočni letalski napadi so bili usmerjeni na južnovzhodno obalo Anglije, zlasti na angleško uvozno luko Hull, koder so bili opaženi razsežni požari. Drugi letalski oddelki so nadaljevali s polaganjem min pred angleškimi lukami.

V noči na 28. junij so nemška vojna letala z dobrim uspehom bombardirala vojaške naprave v angleškem pomorskem oporišču v Aleksandriji.

V severni Afriki so nemška letala napadla sovražne kolone med Sidi Baranijem in Solumom.

Nad nemškim ozemljem ni bilo sovražnih letal niti podnevi niti ponoči.

Nuovi successi dell'arma aerea

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 29 giugno il seguente bollettino di guerra n. 389:

A Malta nella notte sul 28 reparti della nostra aviazione hanno bombardato basi aeree e gli impianti del porto di La Valletta. A Lampedusa un velivolo britannico che aveva bombardato l'isola è stato abbattuto dalla difesa contraerea della R. Marina.

Nell'Africa settentrionale velivoli germanici hanno attaccato e distrutto mezzi meccanizzati britannici tra Sidi El Barrani e Sollum.

Il nemico ha compiuto incursioni su Bengasi e su una località della Sirtica.

Nell'Africa orientale situazione immutata.

Le operazioni di guerra sul fronte orientale

Le truppe germaniche in Lituania — Prodigi dell'aviazione tedesca nel cielo dell'Ucraina

Berlino, 29. giugno. s. Secondo quanto informa questa sera il D.N.B. le truppe germaniche entrate in Lituania sono state dappertutto accolte dalla popolazione con manifestazioni di grande entusiasmo. Migliaia di contadini che si erano rifugiati coi loro averi nel fitto della foresta hanno fatto felicemente ritorno alle lore case.

Berlino, 29 giugno. s. Il »DNB« dà notizia di un'interessante azione di guerra aerea svoltasi nei cieli del fronte orientale. Cinque bombardieri tedeschi scortati da sei «Messerschmitt» hanno dovuto sostenere, durante un volo sull'Ucraina, un violentissimo bombardamento con una grossa formazione di aerei sovietici. I «Rata» appena avvistati gli apparecchi tedeschi si gettavano contro di essi in formazione serrata. Gli aviatori germanici poterono osservare oltre trenta apparecchi giungere loro adosso mentre altri si avvicinavano da più lontano. Immediatamente si impegnarono i combattimenti. Gli apparecchi tedeschi serrarono la loro formazione e opposero agli assalitori il preciso e contentrato fuoco delle loro armi. Ne cielo si svolgeva un carosello di morte e di audacia: tre, quattro «Rata» alla volta si gettavano contro ogni apparecchio tedesco assalendoli da ogni parte. Sugli aerei germanici tutti partecipavano attivamente impugnando le armi di bordo e sparando sugli assalitori. In breve, sette o otto apparecchi nemici erano già stati abbattuti senza che nessun aereo tedesco avesse avuto a subire danni.

Ma ecco, improvisamente, apparire sotto gli aerei in lotta, un aerodromo bolscevico. Mentre continuava nutrisssimo il fuoco della caccia di scorta, i bombardieri si mettevano all'opera sganciando con precisione le loro bombe sugli obiettivi.

Immense detonazioni si udivano mentre altissime fiamme si levavano dallo aerodromo e nel cielo proseguivano i duelli aerei.

Atri apparecchi bolscevici precipitavano. Poco dopo gli aerei nemici superstiti erano obbligati a desistere dalla lotta e ad allontanarsi. Nello spazio di 20 minuti gli equipaggi di 11 apparecchi tedeschi avevano cosi abbattuto 13 aerei sovietici.

Bollettino romeno

Bucarest, 29. giugno Il Gran Quartier Generale del Comando Germanico-Romeno sul fronte moldavo pubblica il seguente bollettino N. 3:

L'azione contro le forze sovietiche continua dalle montagne della Bucovina fino al mare. Le unità tedesche e quelle romene sono riuscite a realizzare ovunque le le missioni ricevute. Tutti i tentativi del nemico di contrattaccare sono stati stroncati. Nel delta del Danubio le operazioni sono in corso.

L'aviazione germanica e quella romena hanno continuato le operazioni offensive e quelle di protezione del terreno riuscendo ad effermare la loro superiorità sull'avversario. Il nemico ha bombardato alcune località nelle regioni di Jassy-Buzua-Galatza e Costanza attaccando le popolazioni civile con bombe e mitragliandole senza però ottenere afficaci risultati.

Il 26 giugno tre apparecchi nemici sono riusciti per la prima volta a lanciare qualche bomba in quartiere della capitale senza provocare danni importanti. Due di questi aerei sono stati immediatamente abbattuti dall'aviazione da caccia.

Negli ultimi giorni sono stati distrutti in combattimenti aerei ed al suolo circa 130 aeroplani sovietici dei quali 32 dall'aviazione e della difesa contraerea romena. Abbiamo perduto tre nostri apparecchi.

Il 26 giugno due cacciatorpediniere sovietiche sono apparse dinanzi a Costanza: il «Moscova» è stato affondato e l'altro probabilmente avariato.

Il nemico ha lanciato paracadutisti su qualche punto del territorio romeno. La maggioranza è stata catturata.

Le truppe magiare hanno varcato la frontiera

Budapest, 29 giugno. s. Il capo dello stato maggiore dell'esercito comunica:

Da notizie giunte oggi risulta che il 27 giugno aviatori sovietici hanno bombardato anche le località di Nagybanya e Talaborfalva. Nessun danno notevole è stato causato. Tra le nostre truppe e quelle sovietiche anche oggi in varie zone del confine si sono verificate scaramuccie. Le nostre truppe insegundo il nemico, hanno attraversato in vari punti la frontiera.

Anche l'Albania in guerra contro l'URSS

Tirana, 29 giugno. s. È stato pubblicato sulla Gazzetta Ufficiale del Regno di Albania il seguente comunicato:

Ai termini di analoga comunicazione pervenuta dal ministero degli affari esteri l'Unione delle repubbliche sovietiche deve essere considerata in stato di guerra con l'Italia dalle ore 5.30 del 22 giugno 1941-19°. Di conseguenza da tale data ha effetto l'applicazione della vigente legge di guerra nei riguardi dello stato suddetto.

V Londonu so pesimisti

Angleški listi svare pred prevelikim zaupanjem v moč rdeče vojske in pripravljajo javnost na nove uspehe osi

Stockholm, 29. jun. d. Londonski tisk ne skriva velike zaskrbljenosti zaradi naglega prodiranja nemških oboroženih sil na severnem odseku vzhodnega bojišča. Tako na pr. piše »Daily Mail« v svoji včerajšnji izdaji, da čaka sovjetsko armado izredno težka naloga. Kakor je videti, se vojna sreča nikakor noče nasmehniti tej armadi, kakor se lahko nedvoumno razbere tako iz sovjetskih kakor tudi iz nemških uradnih komunikejev. Nemci so pač tudi na vzhodni fronti obnovili svojo dobro preizkušeno taktiko bojevanja, ki jim je prinesla že v prejšnjih vojaških operacijah za mnoge države tako usodne uspehe.

V prvi vrsti nemške oborožene sile usmerijo svojo ofenzivo na mesta, ki predstavljajo ključ do ozemelj, ki jih hočejo dobiti pod kontrolo. Nadaljna taktika nemške armade je, razcepiti sestav nasprotnika v posamezne ločene skupine, v posamezne ločene armade. Svoje operacije na tleh podpirajo Nemci s silovitim delovanjem letalstva, ki je tako rekoč neprestano v akciji. Že zdaj Berlin trdi, da si je nemško letalstvo tudi na vzhodu že izvojevalo nadoblast v zraku in sicer na vsej frontni dolžini. Ako je to res, potem utegne postati položaj za sovjetsko armado zelo težak.

»Daily Mail« nato v uvodniku nadaljuje, da Rusi na vseh frontnih sektorjih sicer dokazujejo velik pogum, da pa je pač sedanja vojna že več ko enkrat dokazala, da je treba za izvojevanje uspehov mnogo več kot samo poguma in mnogo več kakor sarno človeških mas, ako naj se zaustavi naval tako ogromnega oklopnega vojnega stroja, kakor je nemški. V prvem tednu vojne na vzhodu se je zelo mnogo pisalo o neizmernih prostorjih Sovjetske unije in o nje neomejenih sredstvih in možnostih njenih oboroženih sil, ne da bi v resnici kdo imel o teh zadnjih točkah kake zares točne informacije. Vse, kar se o tem piše in govori, so zgolj spekulacije. Danes odločujejo o zmagah in porazih brzina ter sposobnost poveljstva ako zna v pravem času vreči sile dovolj velikega potenciala na točko, kjer mora pasti odločitev.

Tako kakor »Daily Mail« tudi mnogi drugi včerajšnji angleški listi svare pred pretiranim optimizmom glede izgledov, ki jih ima Rusija v tej vojni, češ, da so dosedanje izkušnje tak optimizem že prevečkrat hudo kaznovale.

Zbiranje prostovoljcev v Španiji

Madrid, 29. jun. s. Vsi listi poveličujejo zadržanje španske mladine, ki se je na plebiscitaren način odzvala pozivu k borbi proti komunizmu. Zbiranje prostovoljcev se naglo nadaljuje in mladina se v vedno večjem številu prijavlja v prostovoljske formacije. Protisovjetske manifestacije se prirejajo še nadalje po vsej Španiji in udeležujejo se jih velike množice ljudstva.

Tudi Albanija v vojni proti SSSR

Tirana, 29. jun. s. Albanski službeni list je objavil, da je v smislu sporočila zunanjega ministrstva v Rimu SSSR v vojnem stanju z Italijo od 22. junija ob 5.30 zjutraj. Glede na to se vojni zakon, ki velja v Albaniji, razširi tudi na omenjeno državo.

Angleške grožnje

Finski, Švedski in Madžarski

Rim, 29. junija. s. Angleška propaganda kaže moralnega mačka spričo stališča, ki so ga zavzele Finska, Švedska in Madžarska v borbi med osjo in Sovjetsko Rusijo. Angleži očitajo Fincem nehvaležnost glede na pomoč, ki so jo bili deležni od njih v svoji prvi vojni proti Rusiji. Pri tem pripominjajo, da bi Finska ostala sama, če bi Rusija zmagala. Grenki so angleški očitki napram Švedski. Angleški listi jasno napovedujejo, da bi bila v primeru ruske zmage vsa Skandinavija prepuščena Sovjetom. Tudi Madžarom Angleži groze. Vsi ti izpadi angleške propagande pa kažejo zgolj, da je Anglija doživela na diplomatski in psihološki fronti prav te dni nov strašen udarec.

Švedska zastopa interese SSSR

Stockholm, 29. jun. d. Tu je bilo snoči uradno objavljeno, da je švedska vlada prevzela zastopstvo interesov Sovjetske unije v Finski, Italiji in Romuniji. Hkrati bo švedska vlada prevzela tudi interese Danske in Finske v Moskvi.

Angleška vojaška misija v Moskvi

Rim, 29. jun. s. V angleški vojaški misiji, ki jo je Churchill poslal v Moskvo, da bi Stalinu svetovala v tehničnih vprašanjih so bivši angleški vojaški ataše v Berlinu general Mac Farlane, polkovnik Exon, ki je dolgo časa bival v Moskvi, ter razni drugi višji oficirji. Misijo je spremljal v Moskvo angleški poslanik Stafford Cripps, ki jo je tudi predstavil Stalinu.

civilni in letalski promet ostro protestirale proti povabilu vlade, naj bi odstopile nadaljnjih 24 transportnih letal za potrebe Anglije. Ameriške letalske družbe utemeljujejo svoj protest, češ da je bilo že nad 30 potniških letal prevzetih od ameriške armade ter da služijo ta letala zdaj večinoma ameriškim mornariškim častnikom, bodisi kot privatna letala, bodisi kot prevozna sredstva mornariškega štaba. Ameriške letalske družbe predlagajo, naj bi se raje ta letala — ako so Angliji tako zelo potrebna — poslala v Veliko Britanijo.

Osem smrtnih obsodb v Zagrebu

Zagreb, 29. jun. s. Posebno sodišče je obsodilo na smrt pet ljudi, ki so razdeljevali letake komunistične vsebine, ki so pozivali prebivalstvo k sabotaži in blatili Hrvatsko in druge zavezniške države. Poglavnik je pomilostil enega izmed njih, tako da mu je bila kazen spremenjena v 20 let ječe. Ostali so bil takoj justificirani. Nadalje sta bila ustreljena dva žida, ki sta potvarjala hrvatske znamke. Na smrt je bil obsojen tudi neki Srb, ki pa mu je bila kazen spremenjena v zaporno kazen za dobo 20 let.

Razdelitev železniškega parka bivše Jugoslavije

Zagreb, 29. jun. s. V kratkem se bo razdelil ves železniški park bivše jugoslovenske države med države, katerim je pripadlo njeno ozemlje.

Objave

Danes, v ponedeljek zvečer bomo slišali v veliki Filharmonični dvorani tri umetnike po božji volji, ki je vsak velik mojster na svojem instrumentu in ki so združeni v Trio italiano. Ta trio je bil l. 1934 po vsej Severni Ameriki in iz sijajnih kritik, ki so jih priobčili tamošnji časopisi priobčujemo samo nekatere odstavke. Izvedba Tria italiana je bila brez dvoma najodličnejša od vseh, kar smo jih slišali v tem letu. Vsak član Tria je velik muzik, umetnik in najvišja potenca, ki jo srečamo na tem polju. Trio ima čudovito tehniko, najlepši in najmehkejši ton. Trio italiano je igral klasično glasbo z izredno občutenostjo in kolosalno tehniko. Trije močni artisti, ki so izzvali viharje aplavza. Komorno glasbo podaja Trio italiano najboljše in najlepše kar smo dosedaj slišali, itd. Prav tako laskave in izredno obširne kritike imajo umetniki Casella, Poltronieri, Bonucci iz vseh drugih mest, kjer so koncertirali. V prvih desetih letih svojega obstoja so imeli nad 350 koncertov. Ponedeljkov koncert bo pod pokroviteljstvom Visokega Komisarja Eksc. Graziolija. Prodaja vstopnic v Knjigarni Glasbene Matice (—)

Opozarjamo na nocojšnji koncert, ki se bo začel ob pol 9. zvečer v veliki Filharmonični dvorani, kjer bo nastopil odlični Trio italiano, ki ga tvorijo umetniki Casella, Poltronieri in Bonucci. Na sporedu večera, ki bo prvovrstna umetniška prireditev so: Vivaldi-Casella: Sonata, Clementi-Casella: Trio, Casella: Sonata (1937), Pizzetti: Trio (1926). Prodaja vstopnic v Knjigarni Glasbene Matice po običajnih koncertnih cenah. (—)

V počastitev pokojne gospe Ane Sunara je podaril »Rdečemu križu« g. Slave Simončič 100 din.

Naše gledališče

DRAMA:
Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 30. junija: zaprto.
Torek, 1. julija: Šesto nadstropje. Izven. Izredno znižane cene. Zadnjič v sezoni.

Zadnjič v tekoči sezoni bodo igrali v torek 1. julija ob 20. v drami po izredno znižanih cenah od 5.50 Lit navzdol Gehrijevo igro »Šesto nadstropje«, ki spada med posebno uspele predstave v letošnji sezoni in zavzema eno izmed najvidnejših mest, pri kateri se občinstvo odlično zabava. V igri se druži življenjska resnoba s tragikomiko vsakdanjega življenja. V glavnih vlogah: Simčičeva, Jan, Gabrijelčičeva, Lipah, Sever in Milčinski. Režiser: dr. Kreft.

•

OPERA:
Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 30. junija: zaprto.

Pevska tekma. Opozarjamo, da bo 6. julija v operi pevska tekma. Njen namen je, seznaniti občinstvo in pevske strokovnjake z mladimi, četudi nešolanimi pevci in pevkami, ki imajo lep pevski material in čutijo v sebi zmožnost za pevski poklic. Udeležijo se je lahko pevci in pevke do 30. leta. Prijavijo naj se na upravo Narodnega gledališča v Ljubljani. Navedejo naj: ime in priimek, naslov, starost, poklic, lego glasu in dve pesmi, ki jih bodo peli. Prva naj bo po možnosti slovenska narodna, druga umetna pesem ali operna arija. Pevska tekma bo javna in bo imelo k njej pristop občinstvo, ki bo na glasovnicah, priključenih k vstopnicam glasovalo za tri najboljše pevce v tistem vrstnem redu, v katerem so mu najbolj ugajali. Vabljeni so pevci in pevke ne le iz Ljubljane, temveč iz vseh krajev Ljubljanske province. Najboljši bodo prejeli nagrade in jim bo po možnosti omogočen nadaljnji pevski študij.

Od sobote do nedelje

Ljubljana, 29. junija

Lepi, vroči solnčni dnevi zadnji čas že nekaterim niso bili po godu. Dežja so si želeli meščani, da bi ohladil razbeljen tlak na ulicah, želeli pa so si ga tudi okoličani, da bi namočil zemljo in jim prihranil mnogo napora, ki ga imajo vsak večer z zalivanjem svojih vrtičkov in gredic. Tudi kmetje, ki imajo svet na peščeni zemlji, so bili zadovoljni, ko jim je zadnje dni sv. Peter večkrat zalil njihove pridelke in s tem pripomogel k bujni rasti. Nič prav pa deževno vreme ne prija tistim posestnikom, ki še niso pokosili trave, še bolj pa tistim, ki jim je slabo vreme preprečilo spraviti že pokošeno travo. V zbor z njimi lahko postavimo tudi kopalce, ki so imeli letos bore malo prilike, da si od dolge zime in deževne pomladi premrle ude dodobra pregrejejo na solncu.

Po nočni nevihti v petek je solnce že pozno zjutraj v soboto s težavo predrlo deževne oblake. Vsi smo delali račune z lepim vremenom in izbirali po njem svoje opravke. Račun pa je bil napravljen brez krčmarja. Vse popoldne se je ponujal dež in ob 5. se je sprostil majhen naliv. Pozno zvečer je posijalo solnce in je ostalo vedro do policijske ure. Potem pa se je spet sprostil nad mestom hud naliv, ki ga je spremljalo zamolklo grmenje in bliskanje, ki je nadomestovalo električno luč. Zaradi nevihte je namreč nekje na daljnovodu velenjske elektrarne nastala okvara in smo bili zaradi tega 25 minut brez električnega toka. Proti jutru je ponehalo deževati, vendar temni, nizki oblaki niso obetali izboljšanja vremena.

Mesto je bilo ves dan živahno. Ljudje, ki se jih vsako nedeljo velik del nameni na dčželo, so morali večinoma ostati doma, ker je zdaj glavno prevozno sredstvo bicikel, zanj pa razmočena pota niso bila primerna. Gostinski obrati so bili ves dan dobro obiskani pa tudi naši gledališči in kinematografi se niso smeli pritoževati nad obiskom. Dobro posečena je bila tudi Smrekarjeva razstava v Obersnelovi galeriji. Kljub slabemu vremenu se je mladi svet spet predstavil s svojimi okusnimi pomladnimi oblekami. Od Tivolskega parka do Zvezde je vse dopoldne valovila gosta reka sprehajalcev, kjer so se za čas ustavljali ob zvokih »Slogine« godbe.

Današnjo nedeljo je imelo naše mesto še poseben praznik. Največja župnija Sv. Petra je obhajala god svojega patrona. Prejšnja leta je bil to dogodek za Ljubljano. Gospodinje so poskrbele, da so imeli župljani in tudi drugi meščani, ki so prišli v goste, na pretek kuhinjskih dobrot. Vsako žegnanje je namreč med našim ljudstvom v znamenju dobre pijače in jedače. Zaradi izrednih razmer se šempetrski farani včeraj niso mogli oddolžiti tradicionalnim navadam, vendar je kljub temu bila še na marsikateri mizi potica in pogača zraven mesnih in drugih dobrot za želodec. Tudi gostilničarji so se potrudili, da so svojim gostom kar najbolj postregli.

Novi hrvatski denar

Zamenjava dinarskih bankovcev — Kuna al pari z dinarjem

Zagreb, 5. junija.

V teku prihodnjega meseca bodo dinarske novčanice v hrvatski državi zamenjane za nove hrvatske novčanice, kune. Zlasti v vzhodnih delih države so se pojavile dinarske novčanice, ki so prišle nepravilno v promet za časa vojne, tako da so hrvatske merodajne oblasti bile prisiljene izvršiti zamenjavo 1000 dinarskih novčanih v teku tega meseca in so te novčanice že z 21. jun. izgubile vrednost zakonskega plačilnega sredstva. O priliki zamenjave tisočdinarskih bankovcev je prišlo do silne stiske pred vsemi denarnimi zavodi, ker je zamenjava bila določena samo na en teden. Z merodajnega mesta je bilo zaradi širjenja neresničnih vesti večkrat sporočeno, da bo zamenjava za kune al-pari brez vsakih odbitkov v katere koli svrhe. Zasebnikom je bilo pri tej zamenjavi izplačano v gotovini po navadi le 3000 din, za ostalo so jim pa izdali potrdila, na temelju katerih jim bodo prihodnji mesec izplačane kune. Le gospodarska podjetja so dobila takoj večja sredstva v manjših dinarskih bankovcih.

Po informacijah iz finančnih krogov bo Hrvatska državna emisijska banka smatrala le produktivno delo kot podlago za novo valuto, pri kateri zlata podlaga sploh ne pride v poštev. Nova valuta bo seveda najožje vezana na liro in marko, vendar podrobnosti še niso znane. Dasi kuna zaenkrat še ne cirkulira v hrvatski državi, jo že notira berlinska borza, ter je verjetno, da se bo kmalu pojavila tudi na italijanskih borzah. Ustaši so uporabljali kovane kune že v emigraciji. Kmalu po ustanovitvi države so poslali znanega slikarja prof. Ljubo Babića v Leipzig, kjer je izdelal načrte za bankovce kune v tamkajšnji prvovrstni tiskarni denarja, ki je v zadnjem času izdelala denar za Slovaško, Spanijo, Madžarsko in za nekatere druge države. Ti bankovci naj izražajo hrvatski umetniški duh ter naj s svojimi ornamenti, risbami in znaki predstavljajo hrvatske narodne posebnosti.

Hrvatska državna banka, ki je nastala iz zagrebške podružnice Jugoslovanske narodne banke, ima od ustanovitve hrvatske države za seboj že ogromno delo. Popolna razdelitev s Srpsko narodno banko ne bo še tako hitro izvršena. Pri tem delu sodeluje zlasti dr. Belin, bivši viceguverner. Predloga zakonov o državni banki in o denarju sta že izdelana. Ko bo zaključena zamenjava denarja, bo prišla komaj na vrsto kreditna funkcija banke. Banka bo navzlic načrtnemu gospodarstvu pod državnim nadzorstvom uživala potrebno avtonomijo. V novi centrali delata zlasti devizni in klirinški oddelek s polno paro. Iz prometa je potegnjeno okrog štiri milijarde dinarjev v bankovcih po tisoč. Računa se, da bo obtok denarja iznašal skupno okrog sedem do osem milijard kun. Odnos nasproti nemški marki je določen z 20 kun za eno marko, medtem ko bo 38 lir ravno 100 kun. Hrvatski davčni sistem bo treba komaj izgraditi. Izterjavanje davkov je seveda zaradi izrednih razmer še skromno, tako da bo vlada vsaj za prvi čas morala najeti posojila. Sicer je pri denarnih zavodih tudi zaradi zapore vlog tezaurirano dosti denarja, ki se bo dal koristno uporabljati. *Dr. O. A.*

Prekrižani računi

Vojna s Sovjetsko Rusijo je prišla prezgodaj

Rim, 29. jun. s. Angleški tisk skuša označiti angleške letalske napade na severno Francijo in neznatne vpade v Nemčijo za veliko pomoč, ki jo Anglija daje Rusiji, da bi zmanjšala pritisk nemških oboroženih sil na njo. Dejansko pa vse to dokazuje, da nimajo Angleži nikakega namena pomagati svojim vzhodnim zaveznikom in da jih puščajo, da umirajo na bojiščih. Angleški račun je v resnici ta: čim več streliva bo porabljeno proti Rusom, tem manj ga bo ostalo za borbo proti Angliji. To spekulacijo je mogoče razbrati celo iz angleških listov. Nekateri angleški krogi pa so naravnost nezadovoljni spričo »Stalinove budalosti«, ki ni znal pred Nemčijo bolje prikriti svojih napadalnih načrtov. Vojna med Sovjetsko Rusijo in osjo je izbruhnila hitreje, kakor je to bilo v angleškem računu. Angleži so mislili, da bodo Rusi posegli v borbo šele, ko bo Evropa že utrujena, lačna in omajana Nagli nastop oboroženih sil esi pa kaže, da bodo vojne sile Sovjetov kmalu izločene iz borbe. Računi Churchilla in Roosevelta, da bodo Rusi skočili Evropi v hrbet, bodo na ta način kmalu prekrižani. Spričo tega je razumljiva silna kampanja angleškega tiska in radia proti Mussoliniju in Hitlerju, ki sta edina kriva, da se je položaj v Evropi namah spet prevrnil in da so se izjalovili do podrobnosti izdelani vojni načrti plutokratskih mogotcev.

Boji v Siriji

Vichy, 29. jun. s. Francosko poveljstvo v Siriji je v svojem snočnjem vojnem poročilu objavilo, da 27. popoldne, naslednje noči in 28. dopoldne na fronti ni bilo nikakih posebnih dogodkov. Na področju pri Damasku so Angleži zaman poskušali predreti francoske postojanke. Garnizija v Palmiri je še nadalje odločno vzdržala pritisk angleških motoriziranih sil. Letalstvo je bilo intenzivno na delu in je blizu obale bombardiralo neko angleško ladjo. Sovražno letalstvo ni izvedlo nikakega napada.

Carigrad, 29. junija. d. Po informacijah turških listov so se francoske čete v Siriji pod pritiskom De Gaullovih čet nekoliko umaknile ter zavzele nove položaje. Boji se bijejo zdaj nekoliko južno od Nebeka, ki leži 45 milj severnovzhodno od Damaska. De Gaullove čete si z velikimi žrtvami prizadevajo obkoliti francoske vladne čete na področju Bejruta. Po ogorčenih borbah, v katerih so imele De Gaulove čete velike izgube, je uspelo tem četam iztisniti francoske čete iz Seidnaye, ki leži 14 milj severno od Damaska.

Posebna straža za ameriško poslaništvo v Londonu

Washington, 29. jun. d. Mornariško ministrstvo je včeraj sporočilo, da bo poslan poseben oddelek ameriške vojne mornarice, obstoječe iz treh oficirjev in 16 mož v London. Ta ameriški mornariški odred — tako vsaj pravi objava mornariškega ministrstva — bo služil v pomoč posameznim ameriškim uradom, ki vrše posle v Londonu. Objava mornariškega ministrstva nadalje pravi, da se je delokrog ameriškega veleposlaništva v Londonu zadnji čas izredno razširil in da je postala zaradi organizacije cele vrste novih oddelkov potrebna tudi obširna varnostna služba. Na koncu je v ministrski objavi rečeno, da bodo ameriški mornarji vršili v poslaništvu tudi službo gasilcev, in sicer zaradi tega, ker je osebje poslaništva s takimi posli že itak prekomerno obremenjeno.

Ameriški manever na Daljnem vzhodu

Šanghaj, 29. jun. d. Kakor poroča agencija United Press, namerava vlada Zedinjenih držav iznova povečati dobave vojnega materiala Čangkajškovi vladi v Čungkingu, ker si obeta, da bo na ta način zadržala Japonsko, da ne bi posegla na nemški strani v nemško-sovjetski konflikt. Washingtonska vlada namerava poslati v Čungking posebnega političnega svetovalca, ki se bo posvetoval z merodajnimi kitajskimi krogi, kako olajšati in razširiti ameriško pomoč čungkinški vladi.

Pomanjkanje električne energije v Ameriki

Washington, 29. jun. d. Odbor za nadzorstvo nad potrošnjo električne energije je snoči objavil, da je v jugovzhodnih predelih Zedinjenih držav zaradi silnega razmaha industrijske proizvodnje zavladalo občutno pomanjkanje električnega toka. Odbor zahteva zaradi tega, da se prične najodločnejša štednja v potrošnji toka v vseh tistih obratih, ki niso nujno potrebni za vojno proizvodnjo. V prvi vrsti bo odbor skrbel, da bodo imele dovolj električne energije na razpolago tovarne za proizvodnjo aluminija v jugovzhodnih državah.

Rekvizicija letal v Ameriki

Washington, 29. junija. s. Ameriškim trgovinskim letalskim družbam je bilo odvzetih 24 velikih letal, ki jih je ameriška vlada odstopila Veliki Britaniji za prevoz čet.

New York, 29. jun. d. Kakor poroča »Newyork Post«, so ameriške družbe za

SPORT

Naš kajak na startu v Nemčiji

Član Kajak-kluba Ljubljana Mikuš je sredi junija uspešno nastopil na III. mednarodnem slalomu blizu Monakova.

Dne 15. junija je bila v Monakovu svečana otvoritev III. mednarodnega slaloma s kajaki, ki so ji prisostvovali številni predstavniki športnega in javnega življenja, med njimi tudi naš stari znanec iz Planice — C. I. Luther.

Na to tradicionalno prireditev so prišli tekmovalci iz vseh delov Nemčije, da celo s skrajnega severa, kjer v sedanjih časih ni mnogo prilike niti ne volje za trening. Da je bila borba res huda, kaže že število nastopajočih, ki jih je bilo vsega 123, 114 moških in 9 tekmovalk. Proga je bila pripravljena v kanalu reke Isare v Thalkirchenu pri Monakovu. Točno ob 9. je startal prvi tekmovalec, nato pa so mu sledili ostali v dveminutnih presledkih. Proga je bila dolga skoraj 500 m in je imela 10 vrat, šest polnih obratov za 360 stopinj in dva obrata za 180 stopinj. Po vsem tem torej ni bila lahka in je res prav zaradi tega 38 tekmovalcev odšlo v neprostovoljno kopel. V ospredje so prišli tudi to pot spet sami stari »gadje«, med katerimi so prvi trije prevozili progo brez vsake kazenske točke, kar je bila do sedaj velika redkost. Ljubljano je na tej tekmi zastopal samo Mikuš, član Kajak-kluba, Italijani iz Milana in Turina pa niso prišli na tekmo, ker niso pravočasno dobili potnih listin.

Pri popoldanski svečani razdelitvi nagrad so bili razglašeni tile glavni rezultati:

Moški: 1. Gächter (Ulm) 299.8, 2. Frühwirth (Dunaj) 324.0, 3. Landgraf (Zwickau) 345.4, . . . **17. Mikuš (KK Ljubljana) 497.3 točke.**

Dame: 1. Hartinger (Monakovo) 252 točk — vsekakor na krajši progi.

Prireditev je uspela v splošno zadovoljstvo nastopajočih in številnega občinstva.

Jubilej med sportniki

Rihard Vospernik — pri Abrahamu

Tudi ta mož prave atletske postave stopa z današnjim dnem v Abrahamov objem. Kdo od Ljubljančanov ne pozna te dobričine, vsestranskega sportnika, tihe in mirne, dobrosrčne in skromne osebnosti! Da krasijo današnjega petdesetletnika te lepe lastnosti, bo vedel potrditi že marsikateri, ki ga je usoda slučajno pahnila s ceste življenjske udobnosti in ki je, tavajoč v težavah, našel pri našem jubilantu, če ne udobno, pa vsaj skromno pribežališče in vsestransko pomoč. Sočutje do bližnjega je našemu Rihardu vcepljeno že v mladosti, dobričina je bil, je in bo.

Tudi razne gospodarske, stanovske in humane organizacije so našle v njem dragoceno moč, ki se ne boji nobenega dela in se odzove vsakemu klicu za izvršitev kakršnega koli opravka.

Kot človek takih lastnosti ni mogel seveda današnji jubilant manjkati niti v vrstah naših sportnikov. Prav dobro ga poznajo atleti, nogometaši, motoristi, posebno pa kolesarji, pri katerih zavzema zadnje čase vodilno mesto posle vodečega predsednika Slovenske kolesarske zveze.

Že kot mladenič se je posebno vnemal za kolesarstvo, kjer je žel lepe uspehe tako v cestnih kakor v dirkališčnih nastopih. V priznanje njegovih uspešnih nastopov mu je lepa zbirka odlikovanj v krasnih kolajnah, diplomah ter drugih spominskih predmetih, kar ga spominja na vsestransko uspešno udejstvovanje kolesarskega sportnika. Kot dirkača smo ga zadnjič videli javno nastopiti pred približno desetimi leti na dirkališču ASK Primorje v konkurenci raznih »starih kanonov«, ki so v njem našli prav trdo kost. Dolgo vrsto let se Vospernik uspešno udejstvuje tudi kot funkcionar v raznih kolesarskih odborih, kjer zavzema vedno vodilna mesta.

Ob jubileju dobrega tovariša mu njegovi ožji sportni sodelavci najiskreneje čestitajo ter želijo, da bi ga še dolga leta videli v svoji sredi zdravega in čilega!

Neki možak je prišel ves razburjen in v rožicah v matični urad: »G-g-g-gospodje! Ja-ja-javvvljam vam dvojčke!«

»Zakaj pa pravite gospodje,« se začudi uradnik, »sam sem sam v sobi!«

»K-k-kaj?« veli možak. »Po-po-po-tem bom pa do-doma rajši še enkrat natančneje po-pogledal!«

†

Dotrpela je naša mama

MARIJA BRAZ

v 76. letu starosti dne 28. junija 1941 v Laškem.

Ljubljana, Maribor, dne 29. junija 1941.

Rodbine: BRAZ, STARAŠINA in PRIVŠEK

Mestni pogrebni zavod Občina Ljubljana

†

Umrl nam je naš ljubljeni sin, brat., stric in svak, gospod

LOJZE DIVJAK

uradnik zavarovalnice »Dunav«

Pogreb bo v ponedeljek, 30. junija ob ½5. popoldne iz kapele sv. Krištofa na Žalah k Sv. Križu.

Ribnica, Ljubljana, dne 29. junija 1941.

ŽALUJOČI OSTALI

Ljubljana pred šestimi desetletji

Ko sem se pred dnevi spomnila 60letnice Jurčičeve smrti, sem odprla naše časopise iz leta 1881. Nekoliko orumenel papir, a verjemite, zanimiva in zabavna vsebina! Iz listov, ki sem jih obračala drugega za drugim, se mi je prikazala Ljubljana, kakršna je bila pred šestimi desetletji — majhno

mesto, ki ni štelo več kakor 30.000 prebivalcev.

V mestu sta takrat izhajala dva dnevnika: »Slovenski Narod« in »Slovenec«. »Slovenski Narod«, glasilo mladoslovenske struje, radikalen v obrambi narodnih pravic, je imel okoli sebe zbran cvet slovenske inteligence. Po Jurčičevi smrti ga je nekaj časa vodil dr. Tavčar, nato pa mu je postal glavni urednik poznejši dolgoletni ljubljanski župan Peter Graselli. List je izhajal leta 1881 že 14. leto, na štirih straneh približno polovičnega »Jutrovega« formata.

Kakor čitam v poročilu o občnem zboru Narodne tiskarne, je znašala naročnina za 1880 leto 11.790 goldinarjev. Ker je letna naročnina za en izvod znašala 13 goldinarjev (učitelji in dijaki so plačevali nekaj manj), je imel torej »Narod« približno tisoč plačujočih naročnikov. Tiskarna s ponosom naglaša, da je bil list aktiven in je dal podjetju še 328 goldinarjev in 76 krajcarjev dobička. Seveda, vse plače redakcije in administracije skupaj so znašale 2895 goldinarjev na leto. To so bili pač časi, ko se honorarji niso izplačevali in ko so dopisniki in sotrudniki dajali za znamke iz svojega žepa. To so bili časi, ko so bili na ljubljanskem živinskem sejmu prašiči po 18 do 24 krajcarjev za stari cent in ko je par volov za zako' stal 300 goldinarjev. Tisto leto je Ljubljana dobila tudi svojo prvo modernejšo klavnico, kar ni šlo brez živahnih protestov mesarjev in gostilničarjev.

Zdravo mesto pa Ljubljana ni bila in število smrtnih primerov je razmeroma veliko.

Listi so takrat še objavljali vsak dan službene sezname o umrlih z navedbo smrtne bolezni. Bolezen, s katero se najpogosteje srečujemo, je jetika in skoraj polovica, če ne več Ljubljančanov, je takrat umrla za to boleznijo. Zanimivo je, da je tudi pri mnogih otrokih navadno jetika bila vzrok smrti. Čeprav je bila Ljubljana takrat še v marsikaterem pogledu »dolga vas« — slovenskega gledališča še ni imela in le tu pa tam so se pojavljali naši diletanti v deželnem gledališču s priprostimi igricami (Danilo je že nastopal), — se je vendar živo zanimala ne le za splošni kulturni, temveč tudi za tehnični napredek. Dne 25. maja 1881 je priredilo Kranjsko tehnično društvo

»javno poskušno z električno lučjo«.

To je bil že drugi poizkus. Prvi, dne 9. maja se ni posrečil. Toda tokrat se je stvar obnesla. »Ljudi je vse mrgolelo«, pravi »Slovenski Narod«. Od 8. do 10. ure je bilo polno ljudstva na trgu poleg Zvezde, razsvetljenem skoraj kakor podnevi, da so plinovi plameni samo bledi kakor leščerbe. Še na stolpu pred nunsko cerkvijo je človek lahko brali novine ob svetlobi ki je izvirala iz svetilnice, nastavljene na gledališkem balkonu (gledališče je bilo takrat tam, kjer stoji sedaj kino Matica). Kulturno življenje v Sloveniji je bilo v vedno večjem razmahu.

Naročnikov na »Ljubljanski Zvon« se je tisto leto nabralo toliko, da so morali eno številko trikrat ponatisniti.

Še meseca junija je »Slovenski Narod« objavil notico, da more »Ljubljanski Zvon« nove naročnike sprejemati le če se odrečejo prvi številki. Ljubljanska čitalnica je bila torišče družabnega in umetniškega življenja.

Leto 1881 je bilo tudi leto najvišje slave in smrti slovenskega očeta dr. Janeza Bleiweisa. Dne 17. maja je bil dr. Bleiweis odlikovan z redom železne krone 3. razreda — odlikovanje, ki je dalo pravico do dednega plemstva. Izbral si je ime vitez Trsteniški. A še tistega leta, 29. novembra, je oče slovenskega naroda umrl. Tako je Ljubljana utrpela pred 60 leti dve izgubi ,ki sta prizadejali ves slovenski narod: ob koncu pomladi Jurčiča, pozno jeseni Bleiweisa.

Mesec junij pred 50 leti je bil tudi

mesec velikega slovanskega romanja v Rim.

Zavoljo proslave Sv. Cirila in Metoda se je zbralo v Rimu okoli 1600 slovanskih romarjev. Od teh jih je bilo okoli 500 iz jugoslovanskih krajev, med njimi 40 Slovencev. 800 romarjev iz severnih slovanskih držav se je peljalo 27. junija skozi Ljubljano. Vlak se je zadržal tu dve uri. Na kolodvoru je bil slovesen sprejem. Peli so domači pevci, v stolni cerkvi pa je bila slovesna maša.

Prelistala sem tudi male oglase. Ni jih veliko in domači so kaj skromni. Kavarna »Pri slonu« je v juniju ponosno objavljala, da ima vsak dan sladoled. Največ je oglasov za razne čaje, kapljice in tinkture.

Zdravljenje je bilo takrat res preprosta stvar.

Wilhelmov kri čistilni čaj je ozdravil protin, revmo, gnoječe se rane, spolne bolezni, napihnjenje jeter in vranice, zlato žilo, stiskanje v želodcu, »če človek ne gre lahko na vodo«, moško slabost, bezgavke in sploh zastarele hude bolezni . . vse to za en sam goldinar! Božjast je bila takrat lahko ozdravljiva bolezen. Zadostovala je le steklenička »indijskega zeliškega soka«, ki ga je moral vzeti bolnik štirikrat na dan po 15 kapljic na sladkorju . . Znamenite so bile tudi Sprangerjeve kapljice za želodec, ki niso pomagale same, če te je lomil krč v želodcu, temveč so ti tudi vzele vso zlobnost in vrčkino, pomagale pa so tudi proti davici in legarju, če si jih užival po pol žličke vsako uro ter so te pri tem še obvarovale vsakih nalezljivih bolezni. Seveda ne smemo pozabiti Marijaceljskih kapljic, radgostskega univerzalnega čaja zoper jetiko in Brandtovih švicarskih pilul zoper zlato žilo in revmo ter bolezni na jetrih in želodcu. Takrat so ljudje res še bolovali in umirali za majhen denar.

Glavni hoteli v Ljubljani so bili takrat Pri slonu, Pri Maliču kjer stoji danes palača Bate) in Pri avstrijskem cesarju (danes Soča). Seznam došlih tujcev v listih kaže, da je na dan prenočevalo v teh hotelih do 10 tujcev, ki so prihajali iz izvenkranjskih krajev.

Š.

Mož z nad sto ženami

Med postavami arabske drame, ki ji pričujemo ob dogodkih v bližini Sredozemskega morja, je najmarkantnejši mož Ibn Saud, vladar Arabije. To je človek orjaške postave. V višino meri 1 m 90 cm, tehta pa nad sto štiri kilograme. V poročilih o bitkah, ki se jih je udeležil, stoji izrecna pripomba, da je prekašal svoje tovariše najmanj za eno glavo.

Ibn Saud je mnogoženec. Imel je doslej ogromno žená. Samo do l. 1917. so jih našteli sto. Potem se je obdal še z drugimi, katerih števila ni mogoče ugotoviti. Seveda se je dal tudi neštetokrat ločiti, kajti Mohamed je učil: »Vsak moški naše vere ima lahko dve, tri ali štiri žene, ne pa več.« To se kajpada nanaša na toliko število žen ob enem in istem času. In Ibn Saud posluša svojega preroka ter se ravna po njegovem navodilu. Nikoli nima več kakor štiri žene hkratu. Ponavadi je imel celo samo po tri, da je bilo četrto mesto pridržano prvi izmed naslednje trojice. Kadar pa je imel štiri, se je dal od najbolj nevšečne med njimi ločiti, da je bilo za novo nevesto pripravljeno. Priležnic ni imel nikoli. Nasprotno pa ima sinov in hčera na ducate. Svoje žene je imel vedno zelo rad in je pazil na to, da so bile dobro oskrbovane, pripoveduje njegov življenjepisec Armstrong. Vsak večer, ko dovrši svoje dnevno delo, ter opravi neodložljivo molitev, kar je bilo približno okrog devetih zvečer, se napoti v svoj harem. Nobena njegovih žena se ne more pritožiti, da bi jo Ibn Saud preziral in zanemarjal.

Vzrok, zakaj je Ibn Saud stalno menjaval žene, pojasnjuje različno njegov življenjepisec. Časih mu je bila nova žena potrebna iz političnih ozirov. Moral se je zvezati s kakšno družino, ki je pomagala utrditi njegov položaj. Tako je Ibn Saud n. pr. vzel za ženo neko deklico iz rodbine Abdula Vahaba, utemeljitelja vahabizma. Potem si je poiskal družico v rodbini Sudairov, Mutaizov, Anazov, Deuaisirjev, itd. Polagoma je prišel v sorodstvene odnošaje z najimenitnejšimi arabskimi rodbinami. A motil bi se, kdor bi menil, da so se slednje po kakšni ločitvi čutile užaljene. Nasprotno! Čeprav se je hči vrnila domov, so sorodstvene zveze z Ibn Saudom ostale v veljavi in rodovina je bila ponosna nanje. Če pa je Ibn Saudu žena rodila sina ali hčer, je bil ponos s strani ženinega sorodstva še večji. Ibn Saud je skrbno pazil, da je bilo njegovo potomstvo dobro oskrbovano, bdel je tudi nad svojimi bivšimi ženami. Dajal jim je podporo v denarju. Če so imele hčere, je skrbel, da so dekleta dobile primerne ženine, če so imele sinove, pa je vsakemu podaril hišo s sužnji. Časih se je Inb Saud oženil tudi zato, da je odstranil kakšno nesoglasje in nesporazumljenje. Tako je n. pr. poročil neko vdovo, ki je bila v prvem zakonu omožena z njegovim nasprotnikom. Zgodilo se je celo, da se je oženil zato, da bi pomagal rodbini svoje žene iz bede, v katero jo je pahnila življenjska usoda. V prvi vrsti pa mu je zakonske zveze narekovala življenjska sila. Vedno je ljubil in še danes ljubi očarljive ženske. Ljubil je bitke, pesmi in lepe ženske, veli o njem arabski pregovor.

Nam zapadnjakom se zdi to zelo čudno. Kipling, angleški pisatelj, je to popolnoma doumel, ko je zapisal: »Zapad in vzhod se ne bosta nikoli srečala.« Arabec n. pr. ne more zapopasti, kako je mogoče na zapadu imeti samo eno ženo, poleg nje pa več ljubic. In prav tako ne bo zapadnjak nikoli razumel, kako more imeti Arabec hkrati več žen. L. 1917. je obiskal Ibn Sauda Anglež Belhaven, ki je potoval po arabskih deželah. Videč položaj arabskega mogočnika, mu je zastavil vprašanje, koliko žen ima.

»Imam samo štiri,« mu je odvrnil Ibn Saud.

»A koliko ste jih imeli pred temi štirimi?« je nadaljeval Belhaven.

»Imel sem jih kakšnih sto, pa sem se dal od njih ločiti, in če bo treba, si jih bom vzel še kakšnih sto, pa se bom dal tudi od njih ločiti.«

V svoji mladosti je moral biti Ibn Saud krasotec. Še zdaj, ko je mladost že davno za njim, ga krasi lepa in ponosna glava, piše njegov biograf Armstrong. Ta glava počiva med orjaškimi rameni. Ibn Saudove oči so črne in se svetijo kakor zvezde. Iz njih odseva ves njegov duh. Kadar razmišlja o kakšni stvari, je miren, kadar je zadovoljen, se smehlja, kadar se razjezi, pa je brezobziren in naravnost okruten. Amin Rihani, ki je večkrat imel priliko videti Ibn Sauda od blizu, pravi, da nima njegov obraz na sebi nič arabskega. Njegov nos je kakor orlov kljun. Kdor ga pogleda naravnost v oči, vidi pred seboj mirnega človeka, ki popolnoma zaupa samemu sebi. Pogledan v profilu, pa napravlja vtis ptice, ki nenehoma preži na svoj plen. Nosi kratke brke in kratko na štiri ogle pristriženo brado, prav tolikšno, da zadostuje, kadar jo pogladiš, pa stisneš v pest. Nekoč je Beduin napravil opazko, da imanova brada nima prave mere. Ibn Saud je poslal po škarje ter dejal možu: »Hvala za opozorilo!« Drugič mu je neki ulema očital, da nosi daljšo brado kakor predpisuje verski obrednik. Ibn Saud si jo je dal takoj skrajšati. Tako ravna od časa do časa Ibn Saud, če sliši pritožbe zoper svojo zunanjost iz ust svojih vernikov. Ta mož vlada od Rdečega morja do Perzijskega zaliva, je imel že mnogo bitk in vedno jih je dobil, umel je vedno odstraniti svoje nasprotnike, nepokorne pa prisiliti k ubogljivosti. In vendar ne sme nositi brk in brade daljše kakor se zdi prav siromašnemu Beduinu!

Arabski mogotec se oblači preprosto, vendar okusno. Poleti nosi oblačilo iz platna, pozimi iz sukna, ogrne pa se še s kožuhom iz velblodje dlake. Njegova kožuhovina ne pozna nobenega okrasja. Noge ima obute v sandale, glavo mu krasi turban, izvezen z zlatom. Ljubi tudi dišave in jih obilno uporablja. Posebno mu je všeč rožna esenca.

V družbi se Ibn Saud rad pogovarja, in sicer predvsem o politiki. Svoj govor spremlja s kretnjami rok. O njih menijo poznavalci, da so dvakrat tako velike kakor roke normalnega moškega srednjih let. V gestikuliranju so zelo izvežbane in izrazite. Neprestano ponavlja: »Mi smo Arabci in se dobro poznamo med seboj.« In kakor vsi Arabci, ume imenitno govoriti resnico, pa tudi simulirati vse občutke. Po eni strani je velikodušen, po drugi do skrajnosti maščevalen. Kadar nanese, pa ume biti tudi šaljivec.

Kadar se razjezi, je strašen, v tem se popolnoma strinjajo vsi njegovi poznavalci. Iz oči mu šviga nekakšen »belkast plamen«, ustnice mu pobledijo in se tresejo, glas dobi nekaj divjega in pošastnega. Ustnice dobe nekako železen izraz. Vendar pa ima Ibn Saud to dobro lastnost, da se njegova jeza hitro ohladi. Če se pa preveri, da je v svoji jezi delal komu krivico, se mu o priliki izpove in ga s tem pridobi zase. O vseh teh lastnostih krožijo v zvezi z Ibn Saudom po svetu neštete anekdote, ki pričajo, kako spoštovan in priljubljen je današnji vladar arabskega sveta.

Nega las poleti

Poleti, ko hodimo mnogo brez klobuka, je še bolj važno kakor sicer, da imamo lepe, bleščeče in zdrave lase. Toda poleti trpijo lasje mnogo bolj kakor pozimi, saj so nenehoma izpostavljeni soncu, vetru in prahu in še prerado se zgodi, da izgube svoj naravni lesk ter se pričnejo lomiti. Sedaj je važno, da si lase zvečer pred pranjem namočimo še v olju in sicer se v to svrho poslužimo dobrega olivnega olja. Da porabimo čim manj olja in ga hkratu čim bolj enakomerno porazdelimo po lasišču, pomočimo v olje majhno krtačo in si z njo dobro prekrtačimo lase in lasišče. Ko so vsi lasje dobro prepojeni z oljem, pomočimo čvrsto brisačo iz froteja v zelo vročo vodo, jo dobro ožmemo in si z njo ovijemo glavo. Brisačo pustimo na pooljenih laseh dobrih 20 minut, potem pa si operemo glavo. Seveda je mnogo bolje, če si pri tej priliki dobro zdrgnemo lase z jajčnim rumenjakom, kakor pa da bi uporabile navaden šampon. Po vsem tem so lasje bleščeči, voljni in mehki, zlasti če smo jih nazadnje izprale v vodi, ki smo ji dodale citronovega soka.

JUHA

— Kakšna je pa spet ta juha? — se razburja abonent. — Ta je še slabša od včerajšnje.

— O, oprostite, to pa ni mogoče. Saj to je vendar ostanek včerajšnje juhe.

PAMETEN ŠOFER

Gospod Kuštrin se je hudo razburil nad svojim šoferjem:

— Strela, snoči ste bili spet pijani. Kaj bo, če vas neko noč najdejo na smrt pijanega na ulici?

Šofer pa prijazno pojasni gospodarju:

— Ne bodite v skrbeh, gospod! Bodo že vedeli, kam me imajo spraviti, saj imam vedno vašo vizitko s seboj.

Olga Scheinpflugova

Pisateljica duhovite komedije »Okence«, ki jo bo prihodnje dni uprizorila mariborska igralska skupina, zavzema posebno vidno mesto med sodobnimi češkimi pisateljicami. Olga Scheinpflugova se udejstvuje mnogostransko. Predvsem je na glasu kot ena najboljših dramskih igralk reprezentativnega praškega gledališča, Narodnega divadla. Kmalu se je jela uspešno uveljavljati tudi kot dramatski avtor. Njene igre »Ljubezen ni vse«, »Gospod Grünfeld in strahovi«, »Okence«, »Gugalnica« in novejše »Skrivalnice« — nekatere smo videli tudi v ljubljanski Drami — so ji prinesle spodoben uspeh doma in priznanje v tujini. Res je, da ne kažejo izredne izvirnosti, presenetljive dramatske sile in miselne globine; takih dramatskih stvaritev je dandanašnji sploh malo. Odlikuje pa jih iznajdljivost v drobnih rečeh, v srečnih zapletljajih, v učinkovitih domislekih; imajo sočen in neprisiljen dialog, kakor kažejo po vsej svoji tehnični zgradbi, da so delo avtorja, ki podrobno, do vseh tančin pozna oder in zakone igranja.

Olga Scheinpflugova se je nadalje poizkusila v poeziji, vendar je tu njen prispevek v češko književnost najmanj tehten. Pomembnejša je v pripovedni prozi, posebej še v romanu, kjer je pokazala zlasti v zadnjih letih živahno delavnost in nesporne sposobnosti. Tudi tu odlikujejo Scheinpflugovo podobne kvalitete kakor v dramatskih delih: ljubka duhovitost, živahnost in ležernost pripovedovanja, na dnu pa nekoliko romantične otožnosti in trohica pristno ženske sentimentalnosti.

Scheinpflugova je bila žena pokojnega pisatelja Karla Čapka. Njegov odlični potopis »Pot na sever« je opremljen z njenimi lirskimi prigodnicami, ki podajajo v vezani besedi doživetje skandinavske zemlje, kakor jo opisuje Čapek s svojim značilnim proznim slogom in prikazuje v igrivih risbah.

Iz Hrvatske

Preko sodišče tudi v Travniku in Osijeku. »Narodne novine« javljajo, da je bilo ustanovljeno preko sodišče na področju sodnega stola v Travniku in Osijeku. Za predsednika prekega sodišča v Travniku je bil imenovan Stjepan Smole, v Osijeku pa dr. Ante Topalović. Smrtne kazni s streljanjem bodo izvrševali orožniki.

Nove naredbe za Žide v Varaždinu. Mestna policija v Varaždinu je izdala naredbo, ki prepoveduje Židom na področju Varaždina obiskovanje javnih lokalov, vseh javnih prireditev, mestnega parka in kopališča na Dravi. Nadalje je Židom zabranjeno kupovanje življenjskih potrebščin pred 9. uro. Med 20. uro zvečer in 5. zjutraj pa jim je prepovedano zapustiti domove.

Propaganda za hrvatsko letalstvo. Na Hrvatskem vodijo veliko propagando za domače zrakoplovstvo. »Novi list« prinaša slike o posebnih znakih hrvatskih letalcev in daljše članke. Poroča tudi o uspešni nabiralni akciji »Hrvatskih kril«. V kratkem bo začelo izhajati posebno glasilo, v katerem bodo poleg propagandnih člankov izhajale tudi strokovne razprave.

Hrvatska Mitrovica. »Narodne novine« prinašajo zakonsko odredbo, s katero se ime Sremska Mitrovica spreminja v Hrvatsko Mitrovico.

Smrtna obsodba orožnika. Pred izrednim sodiščem v Varaždinu je bila razprava proti 38 letnemu bivšemu orožniškemu narednika Danilu Čurčiću iz vasi Podon v kotarju Otočcu. Potem ko so bile zaslišane številne priče, ki so težko obremenjevale obtoženega orožnika, je izredno sodišče, v katerem sta pod predsedstvom sodnika Petra Marušića sodelovala kot sodnika še Dim in prof. Kaštelan, obsodilo Dana Čurčića na smrt. Tri ure po izrečeni razsodbi je bil Čurčić ob desetih zvečer na dvorišču sodnih zaporov ustreljen. Usmrtitev je opravilo šest orožnikov.

Le fabbriche svizzere

di orologi di gran classe ALPINA cercano rappresentanti e concessionari nei centri principali della Provincia di Lubiana. Offerte alla rappresentanza generale CASALPINA — Bologna, Via Rizzoli 6 (corrispondere in italiano, tedesco, francese)

Tovarne švicarskih ur

prve vrste ALPINA iščejo zastopnike in koncesionirane prodajalce v večjih krajih Ljubljanske pokrajine. Ponudbe: glavnemu zastopstvu CASALPINA, Bologna, Via Rizzoli 6 (dopisi v italijanščini, nemščini in francoščini)

Zapiski na robu

Intervencije

V hrvatskih listih čitamo:

Ker so železniški uslužbenci obiskovali razne politične osebnosti in jih nadlegovali s svojimi prošnjami in obtožbami proti svojim tovarišem, je bila zdaj izdana prepoved vseh podobnih intervencij, uslužbencem pa je bilo naročeno, naj se z vsemi svojimi zahtevami obračajo edinole na predstojništvo oddelka za železniški promet. Vsak, kdor hoče obiskati katerokoli politično osebnost s kakšno zahtevo, mora imeti posebno dovoljenje, za katero mora službeno zaprositi. Tisti, ki se ne bodo pokorili temu ukazu, bodo odpuščeni iz službe.

Dalje: »Ker so nekateri železniški uslužbenci sprejemali razna mesta v zadrugah, društvih in ker so sodelovali na raznih mestih v javnem življenju, ki ni imelo nobene zveze z železniškim prometom, se zdaj zahteva, da odslej noben železniški uslužbenec ne sme brez dovoljenja sprejeti takšnega mesta, ki bi mu bilo ponudeno. Vsak, ki bi se brez takšnega dovoljenja vtihotapil v javno organizacijo, bo ne le odstranjen s tega mesta, ampak bo tudi odpuščen iz službe.«

Pivo

Slovenci nismo izraziti pivci piva, ljubše nam je vino. Vendar pa je zadnji čas potrošnja piva pri nas tako narasla, da je treba zdaj točenje nekoliko omejevati. Pri tem imamo priložnost, da si nekoliko natančneje ogledamo to zanimivo ljudsko pijačo, ki teče po širnem svetu kar v veletokih med ljudske množice. Statistika nam pričuje, da popijejo v Nemčiji povprečno nad 65 milijonov hl piva na leto, v Angliji 33 milijonov, v Franciji 17 milijonov, v Belgiji 15, na Češkem in Slovaškem 12, na Poljskem pa 3 milijone hl. Ogromno piva se seveda popije tudi v obeh Amerikah, saj navaja statistika samo o Zedinjenih državah, da popijejo tam letno nad 80 milijonov hl piva. Na Daljnem vzhodu pa zlasti Japonci izdatno pijejo svoje izvrstno pivo. V teh visokih številkah se naši vrčki piva seveda kar izgubljajo pa naj imamo še tako vroče poletje!

Zgodovina piva sega v davnino. Kakor nam pripoveduje Senjonov, so prvi pivo varili že Babilonci, ki so pekli kruh, potem so ga sušili, razmočili v vodi in ga pustili zavreti. Slednjič so se domislili, da lahko dobivajo pijačo naravnost iz močnate kaše, še pozneje pa so začeli variti pivo iz žita in slada. Babilonci so svoje pivo imenovali kvas, Egipčani pa buša. Oba izraza sta se ohranila do današnjih dni v ruščini. Tudi Grki in Rimljani so pili pivo, vendar ga niso kaj prida častili. Zato pa je bilo pivo Germanom od nekdaj ljubše kakor vino. Začinjali so ga s hrastovo skorjo in divjim hmeljem, ki se je pozneje oplemenitil in je pred desetletji našel ugodna tla tudi na Slovenskem, zlasti v Savinjski dolini.

Šele v srednjem veku si je pridobil hmelj pravo veljavo pri varjenju piva. V tem so prednjačili zlasti samostani v severni Galiji. Samostanski brat, ki je varil pivo, se je imenoval »cambarius«, iz česar je nastala pripovedka o kralju Gambrinu, ki da je izumil pivo. V 30letni vojni je bilo pivovarnarstvo po Evropi zaradi pomanjkanja žita in hmelja docela na tleh. V preteklem stoletju pa je v tej industriji prevzela vodilno mesto Nemčija, ki je tudi daleč po svetu razposlala svoje strokovnjake. V velikih pivovarnah na Nemškem, v Ameriki in daleč na Ruskem so našli zaslužek nešteti nemški varilci piva. Ameriška prohibicija je uničila mnogo pivovarnarjev, ki so šele polagoma preusmerili svojo industrijo v pridelovanje osvežujočih pijač. Mnogi izmed njih so prodali vso opravo, ki so jo pokupili Japonci za majhne denarje. Ta čas se je pričelo razvijati japonsko pivovarnarstvo. Po odpravi prohibicije je pivovarnarstvo v Ameriki spet v polnem razmahu, prav tako kakor se v Evropi ne da prehudo omejiti niti zavoljo nove vojne.

V starih časih

Tunguzki Khan Čin-Čin je poslal svojemu sosedu oster ultimatum. Tunguzi so se prvi mah prestrašili vojne, toda kmalu so se pomirili, češ:

— Naš vzvišeni khan hoče vojno. Dobro. Če jo dobi, bomo postali večji. Če jo izgubi, bomo postali svobodni.

Vzvišeni khan je vse to zvedel, umaknil je ultimatum in vojne ni bilo.

Novo mesto in okolica vabita

Dolenjska stran naše ožje domovine je bila dolga leta zelo zapostavljena, dasiravno ima mnogo naravnih prirodnih lepot, ki jo odlikujejo in uvrščajo med znamenite letoviške kraje. Vsak kot prostrane Dolenjske ima svoje posebnosti in ni ga pomembnejšega kraja na Dolenjskem, ki ne bi imel prijetne privlačnosti, ki zanimajo letoviščarja in ljubitelja lepe narave.

Dolenjska nima sicer visokih planin, pač pa ima ljubko in prijazno Dolenjsko gričevje, bogato obrastlo s senčnimi gozdovi, ki dajejo pokrajini ob vsakem letnem času drugo sliko, menjaje svojo listnato barvo, ki tako blagodejno vpliva na človeško oko. Zlasti ob sončnem vzhodu, ko prvi jutranji žarki obsvetijo rosnato zelenje, in ob sončnem zatonu, ko se zadnji žarki zahajajočega sonca poslavljajo od prelepega stvarstva.

Prijazne vasice, bogato posajene s sadnim drevjem, za katerim se skrivajo skromne hišice, so dolenjska značilnost, ki napravi na potnika prijeten vtis. Okoli vasi se razprostira rodovitno polje, ki ga pridni in skrbni Dolenjec obdeluje v potu svojega obraza, v mislih na številno družino. Tudi dolenjska polja imajo svoj izraz, ki se izraža v valovitosti tal, ki je očem tako prijetna. Kakor je ljubka in prijazna dolenjska narava, tako je tudi Dolenjec po svoji naravi dobrosrčen, prijazen in ljudomil. Gostoljuben in vdan petju se rad pozabava v veseli družbi.

Podnebje na Dolenjskem je milo, zato po velikem delu Dolenjske raste vinska trta, po prijaznih vinskih goricah. Delo v vinogradu je za Dolenjca najprijetnejši opravek. Nobenega dela ne opravi tako skrbno kakor delo v vinogradu. Tu pozabi vse skrbi in težave vsakdanjih dni, v vinogradu je vedno veselega obraza, zlasti v jeseni, kadar nju je trgatev po volji.

Središče Dolenjske je Novo mesto ob tihi in počasni Krki, o kateri poje pesnik Kette:

Tiha in nema
se vije okrog mesta
in ga objema
kot ljubica zvesta.

Novo mesto je križišče dolenjskih železniških prog, ki ima zelo romantično lego in je izhodna točka za premnoge najlepše kraje na Dolenjskem. Po svoji legi, po prekrasni okolici, polni lepote in divje romantike je eno najlepših dolenjskih letovišč. Kopanje v Krki je zelo prijetno. Kdor se je le enkrat kopal v njej, si bo še in še želel v objem tople dolenjske Krke. Toda ne le kopanje, temveč tudi veslanje v udobnem čolničku daje prijetno zabavo. Zato je življenje na Krki v poletnih mesecih zelo pestro in razigrano. Tu je mnogo malih in brzih čolnov, kjer dan za dnem tekmujejo spretni veslači, je pa tudi več velikih čolnov, ki so letoviščarjem za mal denar vedno na razpolago. Teh se radi poslužujejo družbe, ki iščejo zabave na prijazni Krki ter delajo izlete v bližnje kraje ali prijazne gozdiče ob Krki.

Očarujoč je pogled na Krko, kadar ob slovesnih prilikah prirejajo »beneške noči« z bengaličnim ognjem in z lampijončki okrašenimi čolni, ki ob žarkih čarobne razsvetljave brze po mirni vodni gladini, tu švigajo visoko v zrak rakete ter se razlega v tiho noč ubrano petje menjaje se z melodijami godbe.

Malokatero mesto se more ponašati s tako divnimi šetališči in drevoredi kot ravno Novo mesto. Med najlepše drevorede moremo pač prištevati onega na Kapiteljskem marofu. Od tu je eden najlepših razgledov na mesto in na Krko, ki tu blizu zapušča mično mesto ter se potem ko prestopi dva jeza, počasi vije dalje proti bistri Savi. V ozadju se v vsej lepoti in sanjavosti dvigajo Gorjanci, ki jih je dolenjski ljubitelj Janez Trdina ovekovečil s svojimi bajkami in povestmi. Po njem je najvišji vrh Gorjancev Sv. Jera dobil ime »Trdinov vrh«. Kamorkoli se s te razgledne točke ozre oko, povsod se odpre lepa dolenjska narava. Na eni strani Trška gora s svojimi vinskimi goricami, na drugi strani starodavni in mogočni grad Hmeljnik z vso svojo zgodovino.

Kakor pogled z razglednih točk drevoreda na Marofu slika lepote novomeške okolice, tako se sprehajalec po drevoredu ob Krki poglobi v sanjavost svojih misli in načrtov. Na nasprotni strani Krke je prijazen gozdič, kjer je pesnik Dragotin Kette za časa študij na novomeški gimnaziji v misli zatopljen in zroč na zelenomodro Krko snoval stihe, ki jih je vlil v svoje neumrljive pesmi:

Kak tiho, lahno viješ se krog mesta,
zelena Krka, ko mlada nevesta,
krog ženina, ljubo ga objemaje
ko mora proč od nje na tuje kraje.

Novo mesto je v zgodovini imelo važno vlogo in hrani še danes mnogo pomembnih spomenikov iz svoje daljne preteklosti. Ohranjene so tudi mnogo slike najznamenitejših slikarjev iz srednjega veka, zlasti one v kapiteljski cerkvi sv. Nikolaja, ki so izredno umetniško delo. Toda ne le v Novem mestu, temveč tudi v mnogih krajih Dolenjske hranijo še razne slike ter umetniško kiparske izdelke tako v cerkvah, kakor tudi v številnih gradovih, ki jih je polna zlasti dolenjska stran naše pokrajine.

Novo mesto je izhodna točka za razne izlete, daljše in krajše, ki jih ima novomeška okolica v izobilju. Na katerokoli stran se obrne potnik, se mu odpre nov svet in nove znamenitosti. Na srednji vek in življenje tiste dobe spominjajo še sedaj mnogoteri dobro ohranjeni gradovi, kakor v Soteski ob Krki, ki velja za enega najlepših gradov še v Valvazorjevi dobi, ali Otočec pri št. Petru, ki ga od vseh strani obliva Krka s krasno divje romantično okolico, bližnji grad Struga, kjer se godi dr. Ivana Tavčarja povest »Otok in Struga«, dalje Stari grad, ki je sedaj last usmiljenih bratov in sirotišnica za dolenjske reveže in drugi. Mimo dobro ohranjenih gradov so tudi taki, ki jih že gloda zob časa in so v razpadu ali že prave razvaline, kakor grad Luknja pri Prečni, ki je sličen notranjskemu gradu »Luegg« pri Postojni. Kakor trdijo zgodovinski viri, se je tudi v dolenjskem gradu Luknji skrival vitez Erazem Predjamski.

Kadar dež ohladi Krko in ni primerna za kopanje, vabijo Šmarješke toplice, kamor vozijo redno vsak dan vozovi in avtomobili iz Novega mesta. Šmarješke toplice imajo novega lastnika in se modernizirajo ter se grade večje kopališke stavbe. Na drugo stran je znamenito dolenjsko zdravilišče Dolenjske Toplice z bogato radioaktivno zdravilno vodo in prelepo okolico.

Kogar pa daljši izleti ne vesele, najde tudi dovolj krajših izletov v prelepi bližnji novomeški okolici.

Učitelj: »Peter, imenuj mi kakšen element.«

»Pivo!«

»To vendar ni element!«

»Moja mati pa pravi vedno, kadar pije oče pivo: Sedaj je v svojem elementu!«

Sport in Dopolavoro

L'stituto per l'educazione fisica della gioventù italiana — l'entrata nell'Istituto e allo Stadio. — Zavod za telesno vzgojo italijanske mladine v Rimu, vhod v Zavod in na Stadion

V splošnem delovanju Dopolavora ima **šport** pretežno vlogo. To delovanje se nagiba v glavnem k ljudskim igram in manifestacijam množic, ne da bi pri tem zanemarjala tekmovalno in individualno vrednost svojih članov. Potrebno je pojasniti, da Dopolavoro nima naloge izvežbati in izbrati atlete. Za to sta pozvana Gioventù Italiana del Littorio (G.I.L.) (Italijanska Mladina Littoria) in Comitato Olimpico Nazionale Italiano, (C.O.N.I.) (Italijanski Narodni Olimpijski Odbor), ki imata nalogo tehnično izvežbati svoje člane, vsakogar v svoji vlogi in jih tehnično pripraviti za državno tekmovanje, pri katerem se izberejo tekmovalci, ki naj se merijo s tekmovalci drugih držav.

Dopolavoro v individualni in tekmovalni panogi zbira okrog sebe one, ki niso več sposobni obdržati se na višku, spodbujajoč jih k nadaljevanju njihovih posebnih sposobnosti, da s poklicnega stadija preidejo v diletantskega. To po izrecnem Dopolavorovem programu, kajti oni, ki mu pripadajo, se ne morejo in ne smejo udejstvovati iz dobičkanosnih razlogov, nego samo zato, da se obdrže v vežbi.

Sport Dopolavora se deli v dva velika razreda: v narodni sport in v tekmovalnega.

Prvemu pripadajo: balincanje, vlečenje vrvi, odbojka, žoga na pentljo, rokometna žoga, odbijanje žoge s tamburinom, hazena, veslanje s pritrjenim sedišcem šah, atletske diplome, plavalne diplome, diplome strelcev Dopolavoristov, diplome smučarjev in smučark. Drugemu pripadajo: lahka atletika, težka atletika, nogomet, veslanje s premičnim sedišcem, kolesarjenje, telovadba, plavanje, rokoborba, drsanje, hockey, koškanje, zimski sporti, streljanje na leteči cilj, streljanje v tarčo, tenis, rugby, jadranje in sabljanje.

Sporti iz te druge skupine se izvajajo samo na podlagi predhodnih dogovorov s pristojnimi zvezami C.O.N.I., katere izključno vrše tehnični nadzor.

Za vsako izmed teh sportnih delovanj se organizirajo tekme po občinah, pokrajinah in pasovih (conah). Na teh tekmah se izberejo boljši tekmovalci in določijo za državne tekme, ki se vrše vsakoletno v onih krajih, ki so posebno pripravni za sprejem velikih množic. Ob takih prilikah se opaža največkrat popolna izvežbanost atletov in skupin. Tekmovanja v hoji in streljanju smučarskih skupin in tekmovalcev v hoji in streljanju v brdih so pokazala vsakokrat ne samo tekmovalni in sportni duh tekmovalcev, temveč tudi dovršen način za dosego res izrednih časov.

Il palio d'Asti: gli stendardi dei rioni. Nagradna tekma v Astiu, prapori posameznih mestnih okrajev

Na stotine in stotine Dopolavoristov, najsi ima vsak svojo zaposlitev, se podaja na sportno polje zavoljo izključno sportnega duha, ki jih navdušuje in razvnema. To dokazuje gledalcem, koliko se lahko doseže z dobro voljo in malo osebno žrtvijo. Mogočna so moška in ženska državna telovadna tekmovanja, ki so združena s plesno ritmičnimi vajami. Pripravljajo se tisoči Dopolavoristov in Dopolavoristinj, ki morajo, razdeljeni na dvanajstorice, prikazati postavljeni komisiji, svojo popolno sportno izvežbanost, ki jih usposablja za skupno končno tekmo. To je strog natančen izbor, ki mora obsegati mnogo sportnih spretnosti, od prostih vaj, vaj na orodju, plavanju, skokov čez prepreko, streljanja s puško in petja za moške, od ritmičnega plesa, vaj s palicami ali kijem, drogom ravnotežja, streljanja na lok in petja za ženske. Vežbe, kjer je potrebna istočasnost gibanj in istovrstnost sloga.

Z veseljem opažamo, kako se more iz tekmovalcev, ki se ločeno vežbajo, pod vodstvom različnih učiteljev in ki izhajajo iz različnih krajev pokrajine, ustvariti popolnoma urejena harmonija tako v sportnem kakor disciplinskem pogledu.

Da se doseže taka popolnost, imajo naravno posamezni Dopolavori prvovrstno telovadno orodje, ki omogoča, da se atletom nudijo vsa potrebna navodila, vežbanja in pomoč. Pokrite in odkrite telovadnice, bazeni, telovadišča so redno pri vsakem sedežu, kjer se vežbajo in vadijo Dopolavoristi vsak večer in ob praznikih.

Dopolavoro s takimi tekmami in predstavami, s katerimi so združeni zbori, ljudske veselice, tekmovanja skupin v narodnih nošah, dosega dvojni namen: da drži v stalnem vežbanju velike telovadne zbore, ki bi sicer opustili vsako delovanje, ter omogoča narodu, da brezplačno prisostvuje tem manifestacijam, ki jim nudijo obenem ljubke, mirne ure veselja in razvedrila.

Dario Liberati, inspektor O.N.D.

K položaju na vzhodni fronti

V »Giornalu d'Italia« priobčuje znani italijanski politični publicist Virginio Gayda naslednje zanimivo poročilo o razmerju sil na rusko-nemškem bojišču:

Spopad med velesilami Osi in Rusijo je sprva v Angliji izzval val navdušenja polagoma pa se to veselje umika nekoliko treznejši presoji položaja v političnem in vojaškem svetu anglosaškem. Nastal je problem, dali je nova vojna koristna za Anglijo ali pa je brez pomena zanjo.

Vojna proti Rusiji zahteva nedvomno velikanske množice ljudstva in vojnih sredstev zaradi velikega obsega fronte, ki v tem pogledu prekaša rusko-nemško fronto iz pretekle vojne. Bojišče se lahko deli v tri odseke, ki se razprostirajo preko več kakor 30 stopinj severne zemljepisne širine ter predstavljajo največjo bojno črto, ki je kdajkoli bila znana v svetovni zgodovini. Prvi odsek je prav za prav finski, ki se vleče kakih 1000 km v zračni črti od Severnega ledenega morja do Finskega zaliva. Drugi je takorekoč čisto nemški, ki tudi meri v dolžino kakih 1000 km od Memela do Karpatov. Na tem odseku stoje samo nemške čete. Tretji odsek je na jugu, ki mu lahko rečemo rumunski odsek ter se vleče v dolžino kakih 500 km od Karpatov do ustja Dunava. Tu sodelujejo ramo ob rami nemške in rumunske čete proti sovjetskim. Nekoliko težko je z vso točnostjo preceniti ruske vojne sile, ki so zbrane vzdolž te velikanske fronte. Po nemških računih so Rusi tukaj nagrmadili kakih 170 divizij, od teh 118 pehotnih 20 konjeniških ter 40 oklopnih in motoriziranih brigad. Slednje so po pretežni večini osredotočene proti nemškemu delu fronte.

Angleži se silno vesele fronte, otvorjene na vzhodni meji Nemčije in skušajo po svoji navadi razširjati vesti o bliskoviti vojni kakih desetih ali petnajstih dni. S tem hočejo svetu dopovedovati, da bi Nemčija doživela neuspeh, ako ne bi v teku teh dveh tednov dosegla kake odločilne zmage. Pri presoji poteka vojnih operacij na ruski fronti pa je treba posebne previdnosti. Kadar so oklopni vozovi na pohodu, prevozijo vsak dan velike razdalje ter se s tem preskrba motoriziranih čet z vsem potrebnim otežkoča z vsakim dnevom. Poleg tega je rusko vojaško poveljstvo zgradilo močne utrdbe predvsem na meji med prejšnjo Poljsko in Sovjetsko zvezo, ki ima razen tega še izredno dober prirodni obrambni položaj ob reki Bugu, kar je znano že iz zgodovine pretekle vojne.

Nemško vrhovno poveljstvo se ne žuri z izdajanjem vesti o dogodkih. Zadostuje mu, da ve, da njegove čete zmagovito napredujejo. Prenagljene vesti o dogodkih često poučujejo sovražnika o razpostavitvi čet in pravcu njih gibanja. Zato se nemško vrhovno poveljstvo ne ozira mnogo na radovednost javnosti, da bi s tem ne dalo važnih informacij sovražniku. V nasprotju s tem pa sovjetsko poveljstvo dan na dan poroča o velikih zmagah, kar ima gotovo samo propagandni značaj.

Učinkovitost sovjetskih sil je zaradi silnega moštva ljudi ter uporabljenih mehaničnih sredstev vsekakor upoštevanja vredna. Zavisi pa od treh elementov, ki so skoro popolnoma neznani: 1. od sposobnosti sovjetske tehnične organizacije, 2. od duha vojaških množic, ki so dorasle v času komunizma, 3. od sposobnosti poveljnikov, katerih mnogi so prišli v vojsko iz politike ter gotovo nimajo temeljite vojaške vzposobljenosti. Na vsak način se bosta v tej vojni pomerili dve načeli, dva razna politična, gospodarska in duhovna režima. Nemčijo je narodni socializem preosnoval šele od januarja meseca 1933, Rusijo pa kuje boljševizem že od oktobra 1917. Zaradi velike obsežnosti ozemlja, množice ljudi ter ogromnosti svojih zalog Rusija gotovo ni v slabšem položaju kakor Nemčija. Toda v vojni prihajajo do veljave, še bolj kakor v miru, morala, sposobnost ljudi in vrednost narodnega občestva.

Divji zakon

Berlinski dopisnik tržaškega »Piccola« Taulero Zulberti priobčuje pod gornjim naslovom članek, ki ga podajamo našim čitateljem v nekoliko skrčenem obsegu.

Roosevelt je torej naznanil, da bodo tudi Zedinjene države podpirale komunistično Rusijo, ki je postala utrdba svetovne omike na sploh in zaščitnica anglosaške še posebej. Stalin potemtakem ne bo imel drugega dela, kakor da sestavi spiske blaga, ki mu bodo potrebni za boj proti osi, res pa je, da so nekateri stavki predsednikove izjave nekoliko dvorezni. Kaj n. pr. pomeni zatrjevanje ameriške vlade, da »je za sedaj pripravljena dobavljati Rusiji predvsem blago za takojšnjo nujno potrebo, kakor obleko in obutev, ki je ima na razpolago v ogromnih množinah. V tem primeru gre vsekakor za civilno obleko in obutev, kajti nemogoče si je misliti, da bi bila Bela hiša tako dalekovidna, da bi bila pripravila že uniforme za rdečo vojsko.

Iz tega izhaja predvsem slutnja, da se bo Amerika poslužila Rdečega križa ter bo preko te organizacije dobavljala Rusiji razno blago. Ameriški predsednik je tudi smatral za umestno, da je izjavil, da je treba ruske kredite smatrati poslej za svobodne. Teh zamrznjenih ruskih kreditov je bilo za okoli 100 milijonov dolarjev in s tem denarjem bo sedaj Rusija na ameriškem trgu lahko nakupila znatne količine raznega blaga. Dobre volje, pravijo ironično berlinski merodajni krogi, v Ameriki torej ne manjka, politiki ter novinarji pa dajejo poleg vsega Rusiji še dobre svete in lepa navodila. Ameriški tisk razpravlja v dolgih člankih o zgodovinskem imperativu ruske strategije. V zvezi s tem svetuje vrhovnemu poveljniku ruskih vojsk, naj se v svojih operacijah ravna točno po onem načinu vojevanja, ki je strl cesarja Napoleona. Potemtakem mislijo Američani in Angleži, da je najbolje, ako se Rusija ogiblje vsakega boja ter med umikom prizadeva sovražniku kolikor mogoče občutne udarce, obenem pa naj za seboj uničuje z ognjem in mečem vasi in mesta, gozdove in polja. Na ta način, pravijo Američani, Nemci ne bodo mogli dobiti niti žita niti drugih sredstev, zaradi katerih so začeli vojno z Rusijo.

Med nasveti, ki jih dajejo Anglosasi Rusom, ni brez zanimivosti oni, ki priporoča, naj Rusi zadrže pohod nemške motorizacije s tem, da ji postavijo na pot vse Nemce iz Povolžja, zlasti ob glavnih vojaških in industrijskih objektih. Taki ukrepi niso nič novega in bi jih bili Angleži uporabili že 1939 pri vojni s Poljsko, ako bi nemški napad ne bil tako bliskovit, da je že v kali preprečil slične nečloveške namere. V Ameriki zatrjujejo na ves glas, da se danes tudi Rusi bojujejo za zapadno omiko, zato ne bo menda nič čudnega, ako se bodo v bodoče v ruskih in angleških vrstah borili tudi ameriški prostovoljci.

V Berlinu so zabeležili z največjim zadovoljstvom, da se je zavezniška Italija brez obotavljanja postavila ob stran Nemčije v borbi proti Rusiji. Ta odločitev, pravi diplomatski sotrudnik »Börsen Zeitunge«, ni samo izraz pravega italijansko-nemškega tovarištva, marveč pomeni tudi globoko solidarnost dveh revolucij. Fašizmu gre nedeljeno priznanje, da se je prvi spustil v boj z boljševizmom že od prvih dni svojega obstoja. Fašistična revolucija je po ostrih borbah zmagala komunistično početje v tovarnah in v mestih, kjer se je bil boljševizem že močno utrdil. Boj Nemčije in Italije ima tedaj globoko moralno vsebino, ker ves svet ve, da gre sedaj za bodočnost Evrope in za bodočnost človečanske omike.

Kako ohraniš mleko sveže

Koliko skrbi je s tem mlekom! Prekuhavaj ga, devaj ga na hladno pazi kolikor hočeš — zopet in zopet se ti bo pokvarilo, skisalo, sesirilo. Zlasti v poletni vročini je pravi križ z mlekom.

Naj ti torej povem v tolažbo da sta že pred leti nek nemški in holandski strokovnjak iznašla način, kako ohraniti mleko sveže tudi po več mesecev. V sveže mleko se pod slabim pritiskom uvede nekoliko kisika, nato se shrani v posode, podobne sifonskim steklenicam. Tako je bilo mleko, ki so ga spravljenega v take posode vozili s seboj na ladjah, po dveh mesecih vožnje še vedno lepo sveže.

Nabirajmo gobe!

Gobe so zelo cenjena in priljubljena jed in je povpraševanje po dobrih gobah vsako leto precej veliko. Zato se lahko in dobro vnovčijo. Gobe so dobra hrana, ki bodo zlasti v sedanjem času imele še veliko vlogo. Že v navadnih časih, ko ni ničesar primanjkovalo, je bilo nabiranje in sušenje gob velike narodno-gospodarske važnosti. Toliko važnejše je zlasti zdaj, ko gobe lahko nadomestijo marsikaj, česar v sedanjih razmerah ni mogoče dobiti.

Gobe rastejo od pomladi do pozne jeseni in je med njimi mnogo več dobrih in užitnih kot strupenih in neužitnih. Zato naj bi vsak nabiralec gob temeljito proučil, da bi znal ločiti užitne gobe od neužitnih Važno je tudi ravnanje pri nabiranju gob. Gobe odrezovati z nožem ni dobro, ker konec, ki ostane v zemlji, prične gniti in se gniloba razširi tudi pod zemljo v plodno okolico in zamori nadaljno rast gob. Zato je le priporočati, da nabiralec gobo rahlo izdere ali odvrti iz zemlje, da se plodna mrežica ne raztrga in ne pokvari. Tako odtrgano gobo je potrebno takoj obrezati in osnažiti ter jo že očiščeno položiti v pripravljeno posodo, ki naj bo košara, koš ali pač takšna posoda, da se gobe ne zmečkajo.

Nabirati je treba le trde in zdrave gobe. Stare, že mehke in črvive gobe pa pustite v gozdu, da razpadejo in dajo seme za drugo leto.

Nabrane gobe je treba doma takoj razrezati na lističe in jih razložiti na pripravljeno desko ali drugo pripravo tako, da posamezni lističi ne leže drug ob drugem, ker sicer potemne. Če pa nabiramo gobe slučajno popoldne in se vrnemo še proti večeru domov in jih ni več mogoče narezati, jih ne pustimo v posodi ali kje na kupu, temveč naj se razpostavijo vsaka zase na kakem hladnem, zračnem in suhem prostoru. Gobe na kupu se rade vnamejo in se razmnožijo črvi.

Gob, ki jih uporabimo takoj za kuho, seveda ni treba sušiti. Suhe gobe pa so pozimi prav dobra hrana, zato je zlasti letos nabiranje gob zelo priporočljivo. Gobe za sušenje se morajo dobro očistiti. Male gobe se lahko režejo s klobukom vred, pri večjih gobah pa se režeta na lističe kocen posebej in klobuk posebej. Starim in še zdravim gobam se mora odlupiti semenska plast pod klobukom.

Najlepše in najhitreje se suše gobe na soncu. Ko so na eni strani primerno suhe, se lističi previdno obrnejo, da se na obeh straneh enakomerno posuše. Ako ni primernega sonca, se lahko sušijo tudi na zračnem podstrešju, v skrajnem slučaju tudi na peči. Kjer je mnogo gob, bi kazalo napraviti preprosto sušilnico na klinih in policah, kakršne imajo peki za kruh. Da so gobe že dovolj suhe poznaš po tem, da šume, ako jih potreseš. Posušene gobe hraniš v vrečah na suhem in zračnem prostoru, da se ne pokvarijo.

Poleg sušenja je priporočljivo sveže gobe vlagati v kis ali slano vodo. Za vlaganje v kis ali konserviranje v slani vodi pridejo v poštev le mlade, majhne trde in zdrave gobice, najbolje gobani ali jurčki. Gobe se dado uporabiti za razne juhe, prikuhe in omake, dajo se pražiti, cvreti in peči ter napravljati razna okusna jedila. Seveda se bo komu zdelo odveč, da to naglašamo, toda pri nas je pač treba tudi že znane in po sebi umevne reči priporočiti, da kaj zaležejo.

Mikula Letič:

Mali oglasi

Ljubljana, v juniju 1941.

Neki Črnogorec je rekel: »Sretan je samo onaj, koji ništa nema i ništa ne treba.« Ta stavek se mi je zdel vedno lep in globok. Zato sem si ga stavil na stran, da ga nekoč preizkusim. Bil sem podoben stoodstotnemu Ljubljančanu, ki ima vse svoje življenje na sporedu izlet na Šmarno goro, pa nikoli ne pride tja. Ne mudi se ne, Šmarna gora ne uteče in poleg tega so na poti proti Šmarni gori razne zapreke, prave pristne ljubljanske zapreke: Koj v začetku poti je Figovec, debela zapreka, nato sledi več zaprečic, potem pride Slepi Janez itd. A dan je kratek!

Meni pa je naneslo, da sem naenkrat »vzel v delo« gornji svoj stavek. Prvi del črnogorske sreče sem gladko dosegel. In hitro, kar čez noč. Živio! Zdaj pa hrabro na drugi del!

Kadar ima človek kakšno važno misel v glavi, se mu prileže cigareta. Ali, evo, že pri eni sami drobni vžigalici začenja šepati moj lepi načrt. Pride zajtrk, srajca, kravata, časopis, obed, čevlji, obleka, kozarec vina (Slovenci smo in ostanemo!), elektrika, plin, večerja, postelja in zopet zajtrk, brrr! In za vse to je treba denarja, denarja. Ne, ne bo šlo. Čim bodo izdajali potne liste, moram tja dol v Črno goro, da poiščem tistega Črnogorca, ki je izrekel zlati stavek o sreči, in ga vprašam, kako on to »udesi«, da ničesar ne potrebuje

Za sedaj sem pa v Ljubljani in moram gledati, da pridem do »ljubljanske« sreče: do denarja. Do denarja prideš lahko na razne načine; med drugimi na ta način, da ga pošteno zaslužiš. Smejte se, kolikor hočete, res je pa le! Ali pa me je moj oče napačno vzgojil.

Torej: denar si bom služil. Saj imam zdravja za dva, razuma ne manjka in nekaj tudi znam. Zvez ne bom iskal. Časi so taki, da zveze lahko postanejo vezi. Vezati pa se ne dam; hvala bogu, da sem prost!

Poskusil bom za enkrat z malim oglasom. Sestavil sem »mali oglas«, ki je bil... Čakajte, to Vam moram razložiti, kakšen je bil moj mali oglas; drugače ne boste razumeli:

Novinarji imajo za svoje članke, poročila, sestavke, obvestila in podobno razne pridevke. Pridevek »slabo« manjka. Kar novinar piše, ni nikoli slabo. Saj se tiska. Najnižja stopnja je, da je človek dober, potem se stopnjuje: tehten, izboren, fin, vpoštevanja vreden, imeniten; nato pa naglo: blesteč, kolosalen, grandiozen in nazadnje, vrhunec vseh vrhuncev; fulminanten. Kadar novinar govori o svojih člankih, so vsi fulminantni. Isti članki so v očeh njegovih tovarišev dobri, tehtni ali kvečjemu izborni. Kaj so članki po sodbi čitajočega občinstva, je postranska stvar.

Moj »mali oglas« je bil seveda fulminanten. Ko sem ga še enkrat prečital, sem se sam sebi čudil, česa vsega sem zmožen. Ta »mali oglas« mora vžgati, trgali se bodo zame. Hura! Ni. ne bom šel v Črno goro!

Koj drugi dan sem šel na oglasni oddelek, da dvignem morebitne ponudbe. Gospodična uradnica mi je izročila kar sedem pisem. No, kaj sem rekel? Ponosno sem se vzravnal, vendar: skromnost je lepa čednost, zato sem rekel: »Nisem mislil, da bo toliko ponudb.«

Ona je odgovorila samozavestno:

»Oglasi v našem listu imajo vedno uspeh!«

Lepo je od uradnice, da skrbi za svoje podjetje; lepe lastnosti me koj navdušijo, moral sem ji napraviti poklon:

»Gospodična, kadar ima podjetje take lepe uradnice, je vsakdo vesel, če lahko odda ponudbo.«

Nisem čakal njenega odgovora. Preveč so me zanimale ponudbe. Stoj! Ne boš! Stvar je treba primerno uživati, kakor karte pri pokerju. Nič ne boš šel v najbližjo kavarno, da hitro odpreš ovitke in pogoltneš ponudbe. — Tako je prav! Na dolg izprehod grem, uživati hočem sedem ponudb v žepu.

Mahnil sem jo po Tivoliju. Vsakdo je lahko bral iz mojih oči vprašanje: »Po čem je Ljubljana, da, po čem je svet?« Naenkrat sem se začel ozirati po dekletih. Čudno, včeraj, ko sem imel le polovico črnogorske sreče, mi kaj takega ni prišlo na misel. Tu imate spet dokaz, da je ženska razkošje! Če je človek v stiski, mu je ženska deveta briga.

Končal sem na Rožniku. Pod košatim kostanjem, ob lahnem vetriču, s kozarcem vina pred seboj sem vzel v roko prvo ponudbo. Še malo sem jo zadržal, joj, kako je življenje lepo!

No, zdaj pa začnimo! Čital sem:

»Velecenjeni gospod! Vaš mali oglas me je kar navdušil. Prepričan sem, da boste dobili veliko število ponudb. Jaz sem v istem položaju kakor Vi, le z razliko, da ne morem utrpeti denarja za izdatek za mali oglas. Prosim Vas tedaj, ko boste sprejeli ponudbo, ki Vam bo najbolj prijala, da ostale odstopite meni, da si tudi jaz najdem primerno službo. Rad Vam bom povrnil potem izdatek za mali oglas...«

Ha, ta je imenitna! Še so kunštni ljudje na svetu. Seveda, bratec, ustrežem ti. Šest ponudb imam, eno vzamem jaz, pet jih pa dobiš ti. Kaj boš vračal denar za mali oglas!? Saj bova oba preskrbljena, ne bo sile ne tebi ne meni!

Drugo pismo:

»Dragi gospod! Družinski oče sem in že pol leta brezposeln. Usmilite se in če Vas kaka tvrdka ne bo zanimala, sporočite mi njen naslov, da se ji jaz ponudim. Neznansko Vam bom hvaležen...«

Eh, da, da. Časi so težki, nisem sam na cesti. No, potolaži se, družinski oče, tudi tebi bo pomagano. Nasprotno, ti boš prvi.

Tretje pismo:

»Spoštovani gospod! Moja tvrdka je zelo dobro vpeljana in deluje že nad trideset let...«

Hvala bogu, sem dejal pri sebi, vendar! Stvar je bila že kar sumljiva. Da vidimo, kaj pravi ta spoštovana, častitljiva tvrdka:

Čital sem dalje:

»Vaš mali oglas je kakor nalašč zame. Mož, ki ima toliko znanja in toliko sposobnosti kakor Vi, ima gotovo tudi že primeren kaiptal na strani. Ali pa vsaj vplivne prijatelje, ki mu lahko priskočijo na pomoč. Moja tvrdka je namreč zaradi izrednih razmer zašla v nepričakovane težave in bi potrebovala kakih 50.000 din. Stavljam Vam ponudbo, da s tem zneskom pristopite kot moj družabnik in sodelavec, jamčim Vam za dober zaslužek...«

Začel sem premikati gornji del delesa. Vsak dan si temeljito operem glavo, a vendar sem čutil potrebo, da se sedaj popraskam po nji. Šlo je moje udobno, vzvišeno razpoloženje, nervozno sem odprl četrto pismo. Seveda:

»Dragi gospod! Prosim Vas, odstopite mi vsaj eno ponudbo, ker sem tudi jaz brez službe...«

Kako pa!? Še tri ponudbe imam, ena bo zame, ostali dve sta že oddani. Nič ne bo, dragec! Kaj se štuliš? Sam inseriraj!

Postal sem pa pozoren. Pregledal sem že odprte ovitke. Nobeden ni imel nadpisa kake tvrdke. Pregledal sem nato še ostala tri zaprta pisma. Dve sta bili brez nadpisa, eno pa je nosilo ime znane, močne tvrdke. Že vidim, kaj bo. Človek se kmalu zbrihta. Ponudbo z nadpisom tvrdke pustim za nazadnje. Bo, kar bo, pojmo naprej!

Nisem se motil: peto in šesto pismo me je zopet prosilo za odstop kake ponudbe. Nisem se jezil. Jeza ni v moji naravi. Škoda, kako lepo bi bilo, pomagati sebi in drugim. Zdaj pa mi ostaja samo še pismo z znano, močno tvrdko. Toliko samoljubja si pa le smem privoščiti, da to ponudbo obdržim zase. Saj sem vendar jaz plačal mali oglas!

Pa — če ima tudi to zadnje pismo isto vsebino? Če te tudi v tem pismu kdo prosi, naj mu odstopiš primerno ponudbo. Res ima pismo nadpis znane, močne tvrdke, toda pri tej tvrdki je lahko uslužbenec, ki ni zadovoljen ali, ki mu je odpovedano in zdaj išče drugo službo. Pisemski papir tvrdke pa mu je seveda na razpolago.

Če je to res, potem je vsega konec. Potem, Mikula, moraš končati to zgodbo s samomorom. Drugače ti je noben pošten Slovenec ne čita spričo naše stoletne slovstvene tradicije. Do samomora pa mi res ni. Imam druge skrbi! Kaj pa, če tvrdka sama piše? Če ti ponuja lepo, dobro plačano službo? — Briga me! Saj si lahko drugače pomagam! Naj bo služba še tako dobra: služil bom, hlapec bom! Ne, ponos je tudi nekaj vreden. Ne odprem pisma!

Ni izhoda: na eni strani nevarnost, da se v resnici obrača name tovariš v nesreči s prošnjo, da mu odstopim primerno ponudbo, na drugi strani zavest, da imam tako rekoč v rokah rešitev iz svoje zadrege in da jo odklonim, pa naj bo iz ponosa ali pa iz solidarnosti do drugih šest sotrpinov, ki nimajo niti denarja za »mali oglas«.

In storil sem heroičen sklep: še bolj vzravnano kakor sem pred eno uro stopal skozi Tivoli, sem se podal na rob terase, na kateri sem sedel, pismo z nadpisom znane, močne tvrdke sem raztrgal na tisoč koscev in jih zagnal v zrak:

»Evo ti, pomladni veter, igraj se! Tout est perdu hors l'honneur!«

Inserirajte v „Jutru“!

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Ljubljana Biblioteka kr. univerze